

тиж сішиіф зыхуэфащэ

Ди шіыналъэм къншыщІэж псы ХУЩХЪУЭХЭР

4-нэ нап.

Налиыкдэсхэм выкънзэкъуахмэ

4-нэ нап.

Гъуазджэхэм я жэщ

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ, Парламентым я пресс-ІуэхущІапіэхэм къызэратамкіэ

2022 гъэм щэкІуэгъуэм (ноябрым) и 8, гъубж

Къалэн нэхъыщхьэхэр яубзыху

КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек республикэм и хабзэубзыху орган нэхъыщхьэм къыщыпсэлъащ. Абы ищІа докладыр теухуауэ щытащ 2022 гъэм республикэм и а социально-экономикэ зыужьыныгъэмрэ 2023 гъэм къыщыщІэдзауэ 2025 гъэ пщіондэ зыхуагъэувыж къалэнхэмрэ.

Nº133 (24.415)

КъБР-м и Іэтащхьэр псом япэу зытепсэлъыхьар иужьрей зэманым дуней псор, ди къэралыр зыхэт Іуэхугъуэхэрщ, абыхэм япкъ иткіэ Урысейм и Президент Путин Владимир ищ а унафэхэм я

мыхьэнэрщ. - Нобэ зи гугъу сщІынур 2022 гъэм республикэм и а социально-экономикэ зыужьыныгъэмрэ 2023 гъэм къыщыщіэдзауэ 2025 гъэ пщіондэ зыхуэдгъэувыж къалэнхэмрэщ. Абы сытепсэлъыхьын и пэ, сыкъытеувыІэну сыхуейт къэралым, республикэм я зыужьыныгъэм иужьрей зэманым зэран хуэхъу Іуэхугъуэхэм. Зэрыфщіэщи, къухьэпІэ къэралхэм Украинэр къагъэсэбэпу Урысейм къызэрыпэщІэувэ Іэмалхэр псом япэу зыхуэгъэзар ди экономикэм и лъэр щІэудынырш. Донбасс щыпсэухэр ягъэкІуэдыну хуежьащ. Арщхьэкіэ, Донецк, Луганск цІыхубэ республикэхэмрэ Запарожье, Херсон щІыналъэхэмрэ шекіуэкіа референдумхэм кърикІуам дышыгъуаабыхэм зэщ. щыпсэухэр Урысейм къыгухьэжыну зэрыхуейр нэрылъагъу хъуащ. Урысей Федерацэм шІыналъиплІ къызэрыхыхьэм теухуа конституцэ хабзэхэм къару ягъуэтащ. Шэч хэлъкъым а публикэм ику иту къыщахь Іуэхугъуэр тхыдэм къызэрыхэнэнум, - жиІащ КъБР-м и Іэташхьэм. - АршхьэкІэ Киев и сом мин 35-м нэсыну дыvнафэщІхэр абы арэзы те- щогугъ. Абы къыдэкІуэу мы хъуэфыркъым, уеблэмэ а зэманым цІыхухэм зэрызыщІыпіэхэр нэхъеижу зэтра- щіагъакъуэ іуэхугъуэ псори къутэу хуежьауэ аращ. Ди къэралым и Президент Путин щызэрагъэпэщ. Владимир унафэ ишаш Донецк. Луганск цІыхубэ рес-Запарожье. щегъэкІуэкІыным

публикэхэмрэ Херсон шІыналъэхэмрэ дзэ теухуауэ. Къэралым нэгъуэщІ и шіыналъэ зыбжанэми шытыкіэ хэха шагъэуваш. Ди дежкій Іуэхум хуэхьэзыру шытын хуейуэ къыщыхалъхьащ. пІарщ. Абы къигъэлъэгъуащ Абы къикІращи, ди республикэм щыпсэухэм я гъащіэм зэхэт ди ціыхубэр зэрызэзыкІи зихъуэжыркъым. Іуэхущапіэхэри лэжьапіэхэри зэрылэжьэн хуейм хуэдэу йокІуэкі. Президентым и Унафэ закъыщыхуигъазэм къыхишхьэхуэкІэ Урысейм и щІына- гъэшат Урысейм и тхыдэм лъэ псоми я унафэщіхэм я дежкіэ мыхьэнэшхуэ зэрипшэрылъхэм дышІагъуаш. Абыхэм япкъ иткІэ, дыхушынагъуэншагъэр щІокъν хъумэным. зэрыхьзэрий къэ- иджыри зэ ди Президентым мыгъэхъуным, экономикэр шыгъэтыным. гъуэр зэпІэзэрыту Къищынэмыщіауэ, сыт и лъэ- піам, дэіэпыкъуэгъу къызэныкъуэкІи защІэдгъэкъуэнущ рытхуэхъуам папщІэ. Респуб-Украинэм хэку къалэн ягъэзэщіэну кіуа ди щіалэхэм я абы мыхьэнэшхуэ иіэщ - я унагъуэхэм. Дэтхэнэ зыми лъахэм, Хэкум щхьэкІэ нэфіншіэ хузощі къэралыр щы- хъыбэж зэрызрагъэхъуліэнум тыкІэ гугъу щихуэм ліыгъэ тригъэгушхуэнущ. хэлъу абы и пшІэр ихъумэну зэрыдэкіам папщіэ. Дэтхэнэми дрогушхуэ. Фыкъызо- гъэпэщыным зи гуащІэ гъэгугъэ. Украинэм кІуахэр зыхуей-зыхуэфІхэмкІэ къызэрызэдгъэпэщынумкІэ. Сыт щыгъуи ди дэІэпыкъуныгъэ ягъуэту. Къэбэрдей-Балъкъэрыр, ди къэралышхуэр абыхэм зэракъуэтыр зыхащІэу шытын хуейш. Шхьэхуэу фІыщІэ яхуэсщІыну сыхуейт республикэм шыпсэухэм я къару зэхалъхьэу Украинэм щекіуэкі іуэхухэм хэтыну кіуахэм зыхуэныкъуэхэр зэрыхузэхуахьэсым щхьэкіэ. Языныкъуэхэм деж ныкъусаныгъэ

КъБР-м и Іэтащхьэр адэкІэ мазибгъум шІыналъэм игъуэта социально-экономикэ зыужьыныгъэм.

жэщ-махуэм и кіуэціым до-

гъэзэкІуэж

Дызэрыт илъэсыр Къэбэрдей-Балъкъэрым, къапшемылъытауэ, тхузэфіэкіащ мыщіауэ, ди къару етхьэліэн

псори зэпіэзэрыту, хэхъуэ иІэу къэдгъэнэну, КІуэкІуэм. - 2022 гъэм и мазибгъум промышленностым къыщ игъэк ар проценти 104рэ хъуащ, мэкъумэшым къилэжьар - проценти 108-рэ, ухуэныгъэ и лъэныкъуэкІэ зэфіагъэкіар - проценти 108,3-рэ (унэу метр зэбгъузэнатіз 367,9-рэ яухуащ). Инвестицэхэм сом мелард 18 къытхуахьащ, ар проценти 109-рэ мэхъу. Къыхэзгъэщыну сыхуейт республикэм и туризм Іуэхуми сатум зэблигъэкІми зэрызаужьыр. Иужьрейм гъуащ 2022 гъэм и мазибгъум (ар сом меларди 165-рэ мэхъу). Ар щыхьэт тохъуэ республикэм и экономикэр зэрефlaкlуэм.

2022 гъэм и мазибгъум ресулахуэр сом мин 33-рэ 205-рэ хъуащ, илъэсым и кІэм ар щІыналъэм зэпіэзэрыту къы-

- 2022 гъэм республикэр жылагъуэ-политикэ мыхьэнэ зиІэ Іуэхугъуэшхуэхэми хэтащ, - пищащ республикэм и Іэтащхьэм. - Шэч хэмылъу, нэхъ мыхьэнэшхүэ зиІар Къэбэрдей-Балъкъэрыр къызэрыунэхурэ илъэси 100 зэрырикъур Іэтауэ зэрыдгъэлъэлъэпкъ зэмылІэужьыгъуэу къуэтыр. УФ-м и Президент Путин Владимир Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэм гъэзашІэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэрым ехъулІэныгъэшхуэхэр зэриІэмрэ. Сыхуейт фІыщІэ хуэсщІыну а Іуэхукъызэрыддигъэлъэликэм щыпсэухэм я дежкіэ ФІьші хузощІ республикэм и илъэси 100-м ехьэлІа Іуэхухэр къызэезыхьэлІа дэтхэнэми.

КІуэкІуэ Казбек къигъэлъэгъуащ республикэ унафэщІхэр адэкІэ зэлэжьыпхъэхэр. «Гугъуми, къалэнышхуэхэр дгъэзэщіэну къытпэщылъщ. Нэхъыщхьэу ди нэІэ зытетын хуейр экономикэм и зыужьыныгъэрщ. 2022 гъэм и кІэм шІыналъэм къилэжьар сом мелард 242-рэ хъун хуейщ (зэрыхуэдгъэфащэмкіэ, проценти 103,8-рэ). 2025 гъэм ирихьэліэу ВРП-р сом мелард 334-м нэгъэсыпхъэщ. гуэрхэр къыкъокі, ауэ ахэр зы Ар къыдэхъуліэн щхьэкіэ республикэм и промышленностым дегугъун, технологие лъагэхэм тет ІэнатІэхэм дэІэтепсэлъыхьащ 2022 гъэм и пыкъун, инвестицэ Іуэхухэм елэжьын хуейщ, - пищащ КІуэкІуэм. - СызэреплъымкІэ, мы зэманым хамэ къэрал зэрымашІэри кърашхэр къэдгъэсэбэпыпхъэш. къытэмэ, къэрал псом и дежкіэ щіэдгъэкіыр нэхъыбэ тщіын гугъуу щытащ. Ауэ абыхэм и лъэныкъуэкІэ. Къищынэ-

къызэщ Геубыдэ. илъэситІыр къапщтэмэ, лэжьакіуэ 2700-рэ къыхэхъуащ. Мыбдеж къыхэзгъэщыну сыхуейт щэкІ къыщІэзыгъэкІ хуэ зиlэхэм яшышш мэкъумэш ІэнатІэр, абы и лъэныкъуэкІэ щІыналъэм иІэ зэфіэкіхэр нэрылъагъуш. зрагъэужь Іэщ Жыджэру жыг хадэхэр гъэхъуным. хэсэным, иджырей мардэхэм тету пхъэшхьэмышхьэ хъумапіэхэр ухуэным. Мы зэмайолэжь хадэхэкІхэр ным хуабэшхэм къыщыгъэкІызэрагъэзэщІэнум. Ар къызэрагъэпэшыфынуш цІыху 1500-рэ. Пхъэщхьэмыщхьэу Урысей Федерацэм щыпашэхэм ящыщщ. Зэрыхуэдгъэм абы и бжыгъэр тонн мин 600-м нагъэсыну я мурадш. Нэхъ и пэкІэ къызэрыхэзгъэ-

ІуэхушІапІэ ин». «Лырэ гъэшхэкІыу къэдлэжьми дегугъупхъэщ. Псалъэм папщіэ, 2023 гъэм лым къыдэхъулІэн шхьэкІэ Іэш лъэпкъыфІхэр гъэхъуным лъэдэным зэрызедгъэужьырщ. КъэкІуэну илъэсым къэралым и дэ[эпыкъуныгъэкІэ псыр зышІэдгъэлъадэ щІы Іыхьэхэр гектар мини нэхъыбэ 7-кІэ хъунуш. Иджыпсту республикэм нартыхур щыІуахыж. Си фіэш мэкъумэшыщІэхэм мэхъу. тонн мелуаным щІигъу Іуахыжу, нэгъабэ зрагъэхъулІам

хьэу тонн 250-м нэс щелэжь

зэрыщІрагъэгъуфынур. Правительствэм и къалэныр мэкъумэш ІэнатІэм зэ- щащ рызышТигъакъуэ Туэхухэм хигъэщІ зэрымыхъунурщ. Апхуэдэу 2022 гъэм и кіэ щіыналъэ программэмкіэ пщіондэ мэкъумэшыщіэхэм къуажэ 12-м щіыпіэ 13 щызэзышІагъэкъуэнуш сом меларди 2-кіэ. Къищынэмыщіауэ, гулъытэ хэха худош къуажэхэм зэрызаужьынум. 2023 -2024 гъэхэм а Іуэхум хухахынущ сом мелуан 644-рэ. Ар мы махуэхэм лэжьыгъэм щыкъуажихым тешТыхьауэ шы- пэрыхьэнуш Бахъсэни тынуш, икІи спорт, шэнхабзэ ІуэхушІапіэхэр ухуэным, псыкІэ къызэгъэпэщыным хуэ-

гъэзаш».

молибден къыщ эхып эр лэ- жынгы эхэм сом мелард 22-рэ жьэн щ идзэжыным. Рес- къызэщ аубыдащ. Илъэсым и публикэм промышленность кіэм унэу метр зэбгъузэнатіэ псынщІэми жыджэру зы- мин 528,4-рэ духуэну тыдощеужь. Мы зэманым абы лэ- щІыхь. Ауэ республикэм щыпжьакіуэ мин 12-м нэблагъэ сэум и бжыгъэм тещіыхьауэ Иужьрей нэхъыбэж зэдгъэхъулІэн хуейщ, мы ІуэхумкІэ япэ ит щІыналъэхэм дащыщкъыми. Абы къыхэкІыу, 2025 гъэм ирихьэлІэу метр зэбгъузэ-Іуэхущіапіэ къызэдгъэпэщын натіэ мин 579-рэ духуэн зэрыхуейри. Ар проектыш- хуейщ. Абы и лъэныкъуэкІэ хуэщ икІи тэмэму зэрызэте- щыІэ субсидие зэмылІзужьыдублэнум дегупсысыпхъэщ. гъуэхэмрэ ипотекэ кредит-Апхуэдэүи республикэм и эко- хэмрэ зэрат щыкіэр 2023 номикэм дежкіэ мыхьэнэш- гъэм зэрыщытынум Правительствэр елэжьыну сыхуейт. дыщІигъуащ КІуэкІуэм.

Къыхэзмыгъэшын слъэкІы- ныр. нукъым ухуэныгъэ ІэнатІэм дыщиІэ Ди жагъуэ зэрыхъущи, унэр зыухуэхэм зэгурыІуэныгъэ зрашІылІа цІыхухэр къэзыгъапціэ куэд къахокі. Апхуэдэ Іуэху зэіумыбзхэр хабзэхъумэ ІэнатІэхэм зэхагъэкІынш, ауэ нымкіэ инвестицэ Іуэху иныр дэ абы дызэребэнын Іэмал къэдмыгъуэту хъунукъым, Іуахмэ, лэжьыгъэкІэ къызэ- цІыхухэр псэупІэншэу къэдгъэнэнкіэ Іэмал иіэкъым. Фэрэ дэрэ ди къалэнщ Іуахыжымкіэ ди щіыналъэр апхуэдэ ныкъусаныгъэхэр къэдмыгъэхъуну. Мыбдежым Парламентым зыхуэзгъэзэну гъэфащэмкіэ, 2022 гъэм сыхуейщ псэупіэ ухуэныгъэпхъэщхьэмыщхьэу тонн мин хэм апхуэдэ Іуэху мыщхьэ-550-рэ къыпачыжынущ, 2025 пэхэр къыхэмыкіын щхьэкіэ хабээ гуэр къаштэну.

Щхьэхуэу сыкъытеувыІэнут 2022 гъэм кхъахэ хъуа унэхэм щащи, иджырей мардэхэм цІыху 446-рэ къызэрыщІэдтету пхъэщхьэмыщхьэ хъума- гъэlэпхъукlам. 2022 - 2025 піэхэр ухуэным адэкій пы- гъэхэм тещіыхьа програмдощэ. Мы зэманым пхъэщ- мэм ипкъ иткіэ, къат куэду зэхьэмыщхьэ тонн мин 270-рэ тет унэ 60-м цІыху 2540-рэ зэуэ щытхъумэн диіэщ. Нэ- къыщіэдгъэіэпхъукіыну ди гъабэ елъытауэ ар тон мини мурадш. КъищынэмыщІауэ. 10-кІэ нэхъыбэщ. Къэбэр- иджыпсту республикэ бюджедей-Балъкъэрым щолажьэ тым мылъку къызэрыхэдгъэмахуэ къэс пхъэщхьэмыщ- кІыным иужь дитщ общежитым щіэсхэр дгъэіэпхъуэн папщіэ. Дяпэкіэ ухуэныгъэхэр къызэтетдгъэувы!э хъунукъым»,

жијащ Кјузкјуз Казбек. «Лъэпкъ проектхэм я фІытонн мини 125-рэ къыхэдгъэ- гъэкІэ ухуэныгъэ инхэр щохъуэн хуейщ. А мурадыр кІуэкІ республикэм, - къыпищащ Іэтащхьэм. - Абы текІуэдэну ахъшэр къанэ щымы э иужь итыпхъэщ. Иужьрей зэ- къытІэрохьэ. Дэ фІыуэ къыдманым гъавэу дгъэкіми гурыіуэн хуейщ абыкіэ духуэн хэхъуэхэр иІэ хъуащ. Ар псом хуей бжыгъэр иридгъэкъу хуэмыдэу зэпхар псыщіэгъэ- мыхъуу, псэукіэр едгъэфіа-

кіуэу зэрыарар. 2019 гъэм и кІэм нэмыгъэса ухуэныгъэу сом мелард 11 и уасэ къытхуэнащ. Ахэр къыщадзэу, щхьэусыгъуэ гуэркіэ къызэтрагъзувыІзжа ухуэныгъэхэращ. Нобэ ар сом меларди 4 и уасэ хъужу аращ, лэжьыгъэр йокіуэкі. Си фіэщ мэхъу илъэсым и кІэ хъуху а бжыгъэри нэхъ мащІэ зэрыт-

хуэщІынур». КІуэкІуэ Казбек къыхигъэпсэупіэ-коммунальнэ Іэнатіэм щекіуэкі лэжьыгъэхэр зыхуэдэр. «Псы къабзэ» рагъэпэшыж, ар псы зэрыкІуэ бжьамийуэ километр 49-рэ мэхъу. Апхуэдэуи Налшык псыр зэрагъэкъэбзэну ухуэныгъэхэр зышІынур къыхах.

2023 гъэм нэхъыщхьэу зиужь литынухэм яшышш ар и пальэм гъэзэша зэры псэупіэ-коммунальнэ Іэна- хъум», - жиіащ Кіуэкіуэ КазтІэр къэгъэщІэрэщІэжыным-- 2022 гъэм и мазибгъум кІэ программэм Къэбэрдей-

Балъкъэрыр хэгъэхьэныр. Абы жыджэру дыхыхьэу кхъахэ хъуа бжьамийхэр зэрытхъуэжын ахъшэ къыхэт-. хын ху́ейщ. КъищынэмыщIауэ, а ІэнатІэм иджырей Іэмалхэмрэ Іуэху бгъэдыхьэкІэхэмрэ къыщыгъэсэбэпыпхъэщ.

Тхьэмахуэм щэ къыдокІ

Къат куэду зэтет унэхэм я пщІантІэхэр зыхуей хуэгъэзэнымкІэ лэжьыгъэшхуэ йокіуэкі. Къакіуэ илъэсищым пщіантіэ псори зэдгъэпэщыжыну къалэну зыхуэдгъэувыжащ Правительствэмрэ дэрэ. Иджыри къэс паркхэм, гъуэгухэм, скверхэм делэжьамэ, иджы пщІантІэхэр зыхуей хуэдгъэзэну и чэзу хъуащ. ЦІыхухэр унэм къыщІэкІмэ, щыпсэу щіыпіэм щыгуфіыкІыу, тыншу зэрыпсэум я гур хигъахъуэу щытын хуейщ. Абы къыдэкіуэу къат куэду зэтет унэхэр зэгъэпэщыжын зэрыхуейри япэ игъэщыпхъэхэм щыщ къалэну къызолъытэ. Нобэ Іуэхутхьэбзэхэм щат уасэр хэхъуащ, ар Іэмалыншэт сыт шхьэкіэ жыпіэмэ, зыкъом щауэ уасэхэр дэдгъэкІуеятэкъым. бюджетым щыщ ахъши хэтлъхьэну ди мурадщ а Іуэхум, унэ нэхъыбэ зэдгъэпэщыжын хуейщ. А псоми къадэкІуэу Нарткъалэ хуабжьу едгъэфіэкіуэну ди гугъэщ. А федеральнэ проектым ди мылъкуи щІыдгъуу къалэм и уэрам нэхъыщхьэхэр зэдгъэпэщыжыну ди му-

радщ» «Псэукіэр тынш хъунымкіэ мыхьэнэшхуэ иІэщ хьэуар къабзэу щытыным. «Экологие» лъэпкъ проектым ипкъ иткіэ, лэжьыгъэшхуэ щыдогъэкІуэкІ республикэм, - жи-Іаш Кіуэкіуэ Казбек. - Абы хохьэ тырныауз пхъэнкІий идзыпІэр зэрыдгъэсеижыр, Тырныауз вольфрам-молибден комбинатым шызэхүэхьэса кІэрыхубжьэрыхур гъэсеи-

Зи гугъу сщіы унэтіыныныкъусаныгъэхэри. гъэм теухуауэ тщІэн хуей куэд щыІэщ. Къуажэхэр, уэрамхэр, утыкухэр, скверхэр гъэкъэбзэн хуейш, республикэр зэлъыІухауэ, зэпэшу шыгъэтыныр ди пщэрылъщ».

«Мы зыри щІызгъужыну сыхуейт. Гидромет заводым и лэжьыгъэр къызэтегъэувыІэным иужь дихьащ. МахуипщІ хуэдэкіэ а Іуэхур зэрекіуэкіыну щІыкІэр яубзыхунущ. Мыбы мыгурыІуэгъуэ зыри хэлъкъым. Япэрауэ, экологием ехьэліащ, етіуанэрауэ, ціыхухэм я жэрдэмщ, дэ сытым дежи цыхубэм жагэращ япэ идгъэщыр. Пэжщ, хэлъщ нэгъуэщ Іуэхуи. Абы цІыху 300 щолажьэ, улахуэ къыщахьу. Мис абыхэм нэгъуэщ Іэнатіэ къыхуагъуэтыну я пщэ изолъхьэ Правительствэмрэ заводым и унафэщІхэмрэ», жијащ Кјуэкјуэм.

Гъуэгу ухуэныгъэхэм шытепсэлъыхьым, республикэм и Іэтащхьэм къыхигъэщащ иужьрей илъэсхэм абы лэжьыгъэшхүэ зэрыращІылІар. «Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэсищэ щрикъум ирихьэлІэу Налшык къалэ и гъуэгу нэхъыщхьэхэр - Лениным, ЩоджэнцІыкІум, Кулиевым я цІэхэр зезыхьэ уэрамхэр, Къэбэрдей уэрамыр зыхуей хуагъэзащ. Лэжьыгъэхэр щокіуэкі Шэджэм II - Булунгу автомобиль гъуэгум, республикэм и къуажи 10-м я гъуэгухэм. Километр 40 хуэдиз зи кІыхьагъ лъэс лъагъуэхэр щащіащ къалэ, къуажэ 35-м. ДяпэкІэ къуажэ сабийхэр шынагъуэншэў екІуэлІэфынущ сабий садхэм, школхэм, сымаджэщхэм, спорт ІуэхущІапІэхэм.

Илъэсым и кІэухым зыхуей хуагъэзэнущ щІыналъэхэм, къалэхэмрэ къуажэхэмрэ я автомобиль гъуэгу километри 180-рэ, лъэмыжи 134-рэ. УэздыгъэкІэ ягъэнэхунущ гъуэгу километр 70 хуэдиз. 2023 гъэм гъуэгу Іуэхухэм хухахащ сом меларди 4.

«Автомобиль гъуэгу километри 170-рэ автомобилхэр щызекІуэ лъэмыжу 261-рэ зыхуей хуэдгъэзэну, щІыналъэ гъуэгу километр 80 дгъэнэхуну ди мурадщ.

КъБР-м транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и министерствэр, Правительствэр, муниципалитетхэр кІэпъыппъын хуейш пэжьыгъэхэр зэрекІуэкІым и фіагъым.

(КІ эүхыр 2-нэ нап.).

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградэхэр тыным и ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

Ехъуліэныгъэ инхэр зэраіэм икіи илъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрылажьэм пап-

И уасэр зы тумэнщ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ЩІыхь тхылъыр етын Байдаев Салихь Мэхьмуд и къуэм - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Промышленностымкіэ, транспортымкіэ, связымкіэ, гъуэгу хозяйствэмкіэ и

комитетым и унафэщІым Дэхъушокъуэ Исмэхьил Инал и къчэм -Дзэлыкъуэ муниципальнэ районым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэм и къуэ-

Овчинниковэ Татьянэ Иван и пхъум Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и дзэ комиссариатым дзэ-дохутыр экспертизэмкІэ и центрым, Налшык къалэ округым и дзэ комиссариатым егъэщІылІа и дохутыр-тера-

Реутовэ Нинэ Василий и пхъум - «Урысейм щІэныгъэхэмкІэ и академием и Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ центр» федеральнэ шІэныгъэ центр» федеральнэ къэрал бюджет щіэныгъэ іуэхущіапіэм и щіэныгъэ лэжьакІуэ пажэм

Эристаев Абдурэхьмэн Мухьэдин къуэм;

и Іэтащхьэм и Указ <u>«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и</u>

<u>цІыхубэ артист» цІэ лъапІэр</u> Атэбий Игорь Къылышбий и къуэм «Кабардинка» къэрал академическо къэфакіуэ ансамбль» къэрал кіэзонэ іуэхущіа-

піэм и художественнэ унафэщіым, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм физкультурэмрэ спортымкіэ щіыхь зиіэ и

лэжьакіуэ» ціэ лъапіэр **Бекъан Хъызыр Хьэсэн и къуэм** - Олимп чемпион Къардэн Мурат Наусбий и къуэм и ціэр зезыхьэ «Шэджэм къалэм алыдж урым бэнэкlэмкlэ и спорт школ» муници пальнэ кіэзонэ Іуэхущіапіэм и унафэщіым.

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм <u>щІыхь зиіэ и егъэджакіуэ» ціэ лъапіэр</u> Алэкъей Юрий Хьэжмурат и къуэм - Шэ джэм муниципальнэ районым щыщ Шэ джэм Етіуанэ къуажэм и «Курыт еджапіэ №2» курыт щІэныгъэ щрагъэгъуэт муниципальнэ кіэзонэ Іуэхущіапіэм физикэмкіэ и

егъэджакІуэм. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм КІУЭКІУЭ Казбек и Іэтащхьэ Налшык къалэ

2022 гъэм щэкІуэгъуэм и 3-м Nº114-УΓ

Дзэм къулыкъу щызыщІэхэм ирипагэу

КъБР-м и Ізтащхьэ КІуэкІуэ Казбек Іуэхухэр зэрыхъарзынэр, зэрыузыншэр я иджыблагъэ яхуэзащ дзэ Іуэху хэхахэр щекіуэкі щіыпіэм щыіэ ди хэкуэгъухэм.

АБЫХЭМ я Іуэху зыІутыр зрагъэлъэгъун папщІэ, республикэм и Іэтащхьэм щІыгъуу, дээ Іуэху хэхахэр щекіуэкі щіыпіэм щыіащ КъБР-м и Правительствэм и ліыкіуэхэмрэ щІыпіэ администрацэхэм я Іэтащхьэхэмрэ. КъулыкъущІэхэм абыхэм хуашащ зыхуэныкъуэ хьэпшыпхэр, ерыскъыпхъэ зэмылІэужьыгъуэхэр, техникэ Іэмэпсымэ зэхуэмы-

«Щалэхэр нэжэгүжэщ, жыджэрщ.

Іыхьлыхэм яжесіэжыну къызэлъэіуащ. Ар си нэкіэ слъэгъуащ. Текіуэныгъэр я Іэрылъхьэу псоми узыншэу къагъэзэжыну догугъэ! Апхуэдэ бын зэрывгъэсам папщіэ фіыщіэ фхуэсщінну сыхуейт», - жиіащ Кіуэкіуэм, Telegram каналым кърилъхьа видеомкІэ цІыхухэм захуигъазэу.

ЩІыналъэм и Іэтащхьэм фІыщІэ яхуищащ «Новая высота» дзэ-хэкупсэ Іуэхущапіэм щылажьэхэмрэ дзэ Іуэху хэхахэр щекіуэкі щіыпіэм щыіэ ди хэкуэгъухэм мылъкукІэ защІэзыгъэкъуахэмрэ.

Гъуазджэхэмкіэ сабий еджапіэр къапщытэу

Къэбэрдей-Балъкъэр щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдинрэ УФ-м и Къэрал Думэм и депутат Геккиев Зауррэ Прохладнэ къалэм Гъуазджэхэмкіэ и сабий еджапіэм иджыблагъэ

ХЬЭЩІЭХЭМ я гъусэу еджапіэм кіуащ Прохладнэм щІыпІэ унафэр щызегъэкіуэнымкіэ и Іэнатіэм и унафэщі Архангельский Вячеслав, абы и япэ къуэдзэ Ломов Максим, псэупіэ-коммунальнэ хуэіухуэщіэхэмкіэ іуэхущіапіэм и унафэщі Ездэч Беслъэн сымэ.

Архангельский Вячеслав къызэрыхигъэщамкіэ, Гъуазджэхэмкіэ сабий еджапіэм къокІуалІэ икІи ябгъэдэлъ сэнаущыгъэмрэ зэфІэкІымрэ щыхагъахъуэ зи ныбжьыр илъэситхум щегъэжьауэ илъэс пщыкІуийм нэс сабий 670-рэ хуэдизым. ЕджапІэм и лэжьыгъэр унэтіыныгъэ пщыкіущкіэ гуэшауэ ирегъэкІуэкІ. Егъэджэныгъэ лэжьыгъэр тещІыхьащ сурэт щІыным, къафэм, уэрэд жыlэнымрэ макъамэ lэмэпсымэхэм еуэнымрэ, театр утыку итыкІэм, гъуазджэ гуэдзэ ІэщІагъэ зэмылІэужьыгъуэхэм, эстетикэ гъэсэныгъэм, нэгъуэщІхэми. ЕджапІэм и гъэсэну щыта цІыху 800-м макъамэмкіэ іэщіагъэрэ щіэныгъэрэ зрагъэгъуэтащ, щІыпіэ куэдми щолажьэ.

ГъуазджэхэмкІэ сабий еджапІэр щаухуар 1957 гъэрщ. Зи лэжьыгъэрэ гуащІэкІэ къэрал псом щыціэрыіуэ еджапіэр абы лъандэрэ кърахьэжьэу къызыхуэтыншэу зэрагъэпэщыжакъым. А Іэмалыр «Щэнхабзэ» къэрал программэм и фіыгъэкіэ щыіэ хъуащ икІи ухуэныгъэ Іуэхухэм иужь ихьащ. Апхуэдэу еджапІэм и блынхэмрэ дэпкъхэмрэ зэрагъзубыдыжащ, къатитІым я пэшхэм илъа пхъэбгъу лъэгу щахэр ирахыжри, ламинат иралъхьащ, етІуанэ къатым щІаІуліэну пкіащхьэр ягъэхьэзыращ. Программэм къызэригъэувым тету, утыкушхуэр зэрагъэпэщыжынущ, ар зыхуэныкъуэ уэздыгъэхэмкіэ, макъамэ Іэмэпсымэхэмкіэ

Республикэм Іупхъуэхэмкіэ, техникэхэмкіэ зыхуей хуагъэзэнущ. Абы къищынэмыщІауэ, къэфапІэ пэшри гъуджэкіэ къращіыкіыну я гугъэщ. Къыхэгъэщын хуейщ ІуэхущІапІэм и унэлъащІэхэр къызэрагъэщІэрэщІэжар, зыхуэныкъуэ ІэмэпсымэхэмкІи къызэрызэрагъэпэщар. Концерт щат пэшышхуэм и зехьэныр и кіэм ноблагъэ, псы щіыіэмрэ псы хуабэмрэ зэрыкіуэ бжьамийхэр щіэшэныр зэфіокі. Еджапіэм и хъуреягъымрэ гупэ пщіантіэмрэ жыгхэмрэ щхъуантіагъэхэмрэ щагъэтІысыну, гъущІ хъаркІэ къахухьыжыну, тІысыпІэхэр щагъэувыну, къекІуалІэ уэрамхэмрэ лъагъуэхэмрэ гъуэгу зекіуэкіэ хабзэхэм тету еджапіэм кърашэліэну унафэ щыіэщ. Щіыхьэпіэм хащіыхьащ зи узыншагъэкІэ сэкъат зиІэхэм къахуэщхьэпэну дэкіуеипіэхэри. Видеокіэлъыплъыныгъэ Іэмэпсымэхэр еджапІэм и пліанэпэ къэс хагъэуващ.

ХьэщІэхэм еджапІэм щекІуэкІ лэжьыгъэми зыщагъэгъуэзащ: абыхэм ирагъэлъэгъуащ сабийхэм я ІэдакъэщІэкІхэр, егъэджакіуэхэмрэ гъэсакіуэхэмрэ зыпэрыт ІэнатІэр зэтеубла, ипэкІэ гъэкІуэта хъун папщІэ зэрылажьэ методикэ пліанэпэхэр, тепсэлъыхьащ къагъуэт хэкІыпІэхэм, Іуэхум халъхьэ Іэмалхэм.

КъулыкъущІэхэм ялъэгъуар ягу ирихьащ икІи ІуэхущІапІэм иджыри зы унэ къыгуащІыхьыну зэрамурадыр къыхагъэщащ. Абы хэтынущ джэгуакІуэхэмрэ артистхэмрэ утыкушхуэм къихьэн ипэкІэ зыщагъэхьэзырыну пэш щхьэхуэхэр.

Къумахуэ Мухьэдин зэрыжиlамкlэ, сабийм и зэф эк ымрэ бгъэдэлъ сэнаущыгъэмрэ теухуауэ и унафэ щІэт къулыкъущІапІэм лъэкІ къигъэнэнукъым, зэрыхъукІэ еджапіэм щіэгъэкъуэн хуэхъунущ. «Ди пщэдейр зэлъытар ди щІэблэращ, абыхэм я къзухьым зезыгъзужь Ізмалхэм зедгъзубгъун шхьэкіэ тхузэфіэкі къэдгъэнэнукъым». - жиlащ Къумахуэ Мухьэдин.

ШУРДЫМ Динэ.

№ 133 (24.415) СО ДОМЕННО ГОДИНО Къздяния 2022 гъэм ща Къздян нахъыщхьахар яубаыху

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 1-нэ нап.)

Транспорт ІэнатІэм зегъэужьыным теухуауэ къалэнышхуэхэр къытпэщылъщ, - жиІащ КъБР-м и Іэтащхьэм. - Къалэхэмрэ къуажэхэмрэ, щІыналъэ кіуэціым щызекіуэ ціыхубэ транспортыр къэгъэщіэрэщіэн хуейщ. Транспортыр зэрызекіуэ платформэ ухуэн хуейщ, «ГЛОНАСС»-м тету. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, цІыхухэр транспорткІэ къезышэкі хьэрычэтыщіэм дежкіэ лъапіэщ ар къызэригъэпэщыныр, хуэгъэкъаруунукъым. А Іуэхум дегупсысу, Іэмалрэ хэкІыпІэу щыІэр къэдгъэсэбэпын хуейш. Илъэс кІуам абы епха дэфтэрхэм делэжьащ. Налшык къалэм и цІыхубэ транспорт Іуэхутхьэбзэр къызэрызэрагъэпэщ схемэ зэхэт гъэбэлджыла щыІэщ. Гъуэгури, кърашэкІыну ціыхухэм я бжыгъэри абдеж щыгъэбелджылащ. Схемэм лэжьэн щІидзэн хуейщ 2023 гъэм шегъэжьауэ.

Абы къищынэмыщІауэ, ди кхъухьлъатэхэм я аэропортым и зэгъэпэщыжыныгъэр Кавказ Ищхэр йокlуэкl, ди цІыхухэмрэ туристхэмрэ кхъухьлъатэм и Іуэхутхьэбзэр нэхъ тыншу къагъэсэ-

Кіуэкіуэ Казбек къытеувы ащ туризм Іэнатіэми. «Къызэрыхэзгъэщащи, туризмым зыкъомкІэ зиужьащ. Мазибгъум къриубыдэу ар хэхъуащ процент 16,2 -рэ хуэдизкіэ е турист мин 980-кіэ. 2019 гъэм дэ дыщ эхъуэпсырт 2025 гъэм ирихьэл эу турист мелуан республикэм къетшэлІэну. Си фІэщ мэхъу мы гъэм нэхъ фІэмыкІыу а бжыгъэм процент 20-кІэ дыщхьэдэхыну. 2025 гъэм дынэмыс зыхуэдгъэувыжащ. Ауэ а бжыгъэри мелуани 2-м нэдгъэсыфыну си гугъэщ, ди зыгъэпсэхупІэхэм апхуэдэ Іэмал къыщыдаткіэ. Абы папщіэ туризм ІзнатІзм гулъытэ лей хуэтщІын, псом япэ иджырей микэ и лъэныкъуэкІэ дазэрыдэлажьэм». ухуэкІэм тет ІэнатІэхэр зэдгъэпэшын хуейш. Іуашхьэмахуэ лъапэ ехьэліа проектхэр щыіэщ. 2025 гъэ пщІондэ мылъкур тегуэшащ, Іуащхьэмахуэ лъапэ и закъуэу зыгъэпсэхуакІуэ мелуан хуэдиз ди Іэтащхьэм.

АдэкІэ УнафэщІыр тепсэлъыхьащ бжыгъэхэр зи лъабжьэ ІэнатІэхэм. «Иджырей экономикэр бжыгъэхэр и лъабжьэу ухуэн хуейщ. 2021 гъэм ягъэуващ. Мази 9-м къриубыдэу абы щыщу сом «ХъыбарегъащІэ инфраструктурэ» проектым ІуэхущІапІэ 78-рэ къызэщІиубыдащ. Илъэсищым рэ къаІэрыхьащ. БлэкІа илъэсым и апхуэдэ лэхьэи кІуэцІкІэ абы хиубыдащ социальнэ ІэнатІэу 187рэ. Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым публикэ бюджетым и хэщ хэр сом мелард 60 хъун лэжьэн шышІидзащ Езыр-езыру гупсысэ Іэмэпсымэхэмрэ компьютер технологиехэмкіэ институтым. Къэблагъэ илъэсми ди гуащ э псори етхьэлІэн хуейщ бжыгъэхэр зи лъабжьэ системэм пэщыт къалэнхэм зэрапэлъэщыр, дэри, дыдытехьэным. 2023, 2024 гъэхэм Урысейм бжыгъэхэмкІэ и министерствэм зэгурыІуэныгъэ ет- гъэкІуэдэн хуей хъуми, щІыхуэ къэдмыщтэу илъэщІыліащ школхэр бжыгъэхэр я лъабжьэу лэжьэным тедгъэхьэным папщІэ сом мелуан 308-рэ къихьынущ, уеблэмэ ахъшэ къызыпэкіуэн

Республикэм и проектышхуитхуу Урысей Федерацэм и Правительствэм къищтахэм яхэтщ Налшык ИТ-парк щыухуэныр. Проектыр зыгъэзащ р умыр зэрытепсэлъыхьар. Бюджетым а и проек-«Кавказ. РФ» акционер зэгүхьэныгъэрш. ИТ-паркыр зэхэтынущ иджырей щІэныгъэ-технологие комплексу. Абы ціыху 450-рэ лэжьыгъэ Іэнатіэкіэ пщіэм зэрыхагъахъуэрш. Ауэ абы шхьэкіэ къызэригъэпэщынущ. Илъэсым къриубыдэу паркым къилэжьыфынущ сом меларди 3-4.

темэр ціыхухэм я псэукіэр егъэфіэкіуэнымкіэ, гузэвэщэн щыіэкъым. къызагъапашынымкіа SKUHUMMKSM зегъэужьынымкіэ зэрыіэмалыфіыр. А унэтіыныгъэм жыджэру делэжьын хуейщ», - жиlащ

Республикэм и Іэтащхьэм и докладым хьэрычэт хиубыдэ Іуэхухэм гулъытэ хэха щыхуищІащ икІи ар властым и орган псоми я къалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм зэращыщыр къыхигъэщхьэхук ащ.

«Хьэрычэт ІэнатІэ мыинымрэ курытымрэ защІэгъэкъуэнымкІэ республикэм къыщагъэсэбэп яхухэхыныр, ШэсыпІэ фондым и дэІэпыкъуныгъэ къы ахынымк эхк ып эхэр къахузэгъэ пэщыныр, нэгъуэщ программэхэр. Зыхэпсэук ын Іуэху къызэзыгъэпэщахэм я бжыгъэр мы гъэм мин 13-м щегъэжьауэ мин 48-м нэскіэ хэхъуащ, хьэрычэт Ізнатіз мыинымрэ курытымрэ я Ізнатіз псори къапщтэмэ, бжыгъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкіэ, ахэр иджыпсту 18700-м щІегъу. Налогхэр нэхъ бизнесым къыбгъэдэкІыу мы гъэм бюджет ІэнатІэм сом мелард 1,3-рэ къыІэрыхьащ, нэгъабэ елъытауэ ар процент 30-кІэ нэхъыбэш.

Хьэрычэт ІэнатІэр зехьэным иджырей зэманым хэлъ гугъуехьхэр къэтлъытэу, дэ тхузэф эк псори длэжьын хуейш бизнесым дыдэІэпыкъун папшІэ. Иджырей зэманым федеральнэ Іэнатіэм щызэхалъхьащ хьэрычэтыщІэм и сэбэп зыхэлъ Іуэхугъуэхэр, абыхэм налогхэр щатыну піалъэхэр яхуэщыІэ нэгъуэщІ хэкІыпІэхэми дегупсысын хуейщ.

Сэ шэч къытесхьэркъым къыкъуэкІ гугъуехьхэр дэгъэкІынымкІэ бизнесым куэд зэрыхузэфІэкІынум. Абы къыхэкІыу дэ ди къалэнщ бизнесым хуэгъэза административнэ текъузэныгъэр къэгъэтІэсхъэным къару псори етхьэлІэну. Правительствэм и пщэ изолъхьэ Парламентым щІыгъуу а Іуэхум егупсысу зэфІэгъэкІыпхъэу къилъытэхэр къыхилъхьэну.

Къэзгъэлъэгъуэну сыхуейщ уней лъапсэхэм я хозяйствэхэм зегъэужьынымкІэ льготэ зиІэ кредитхэр 2023 гъэм яту зэрыщ адзэнур. Дэ къызэрытлънтэмкіэ, лэжьапіэ Іэнатіэщіэхэр къызэгъэпэшынымкіэ ар хэкіыпіэшхуэщ. Апхуэдэ унафэм дэ зэман кіыхькіэ дыпэплъащи, апхуэдэ программэр гъэзэшіэным иджы іэмал зэриіэкіэ

нэхъ жыджэру дыхэтыну ди къалэнщ». Адэкіэ Кіуэкіуэ Казбек жиіащ инвестицэхэр къызэщІэгъэуІуэнымкІэ республикэм и зэфІэкІыр къэІэтыным хуэунэтІауэ иужьрей илъэсхэм куэд зэралэжьар. «Иджыпсту ди республикэм псори бжыгъэр дымыгъэмэщіэн, Налшык къалэм и зэхэту сом меларди 177,7-рэ зи уасэ инвестицэ проекту 20 щагъэзащІэ икІи абыхэм япкъ иткІэ хъэрэ федеральнэ щіыналъэм и зыужьыныгъэм лэжьапіэ ізнатіэщізу мини 10-м щіигъу къызэіуаи планым хэдгъэхьэн тхузэфІэкІащ. Терминалыр хын хуейщ. Апхуэдэу щыт пэтми, сэ къызэрызэгъэпэщыжыным, зегъэубгъуным теухуа Іуэху- слъытэмкІэ, инвестицэ лэжьыгъэхэр иджыри зэрытхузэфІэкІынум хуэдэу къызэгъэпэщакъым икіи дэ ди къалэнщ абы и лъэныкъуэкіэ щыіэ хэкІыпІэ псори къызэрыдгъэсэбэпыным дыхущІэкъуну. Мыбдеж сэ быдэу сыщогугъ Парламентымрэ Правительствэмрэ зэфіэкіыу ябгъэдэлъыр зэрагъэуlуну»,- къыпищащ республикэм и Іэтащхьэм.

«Дызэрыт илъэсым республикэм адэкІэ пищащ нэгъуэщі къэралхэм зэрапыщіамрэ къэрал щыб экономикэ лэжьыгъэмрэ зегъэужьыным,къигъэлъэгъуащ КІуэкІуэ Казбек. -ЗэрыгурыІуэщыкіэ турист мелуан 1,4-рэ къешэліэну мурад гъуэщи, нэгъуэщі къэралхэм дэ нэхъыбэу етщэр мэкъумэшхэкІщ. Иджыпсту дызыхуэзэ гугъуехьхэр къэлъытауэ, дэ хэхауэ зедгъэужьын хуейщ ныбжьэгъугъэкІэ дызыпыщІа къэралхэм эконо-

АдэкІэ республикэм и унафэщІыр бюджет политикэм тепсэлъыхьащ икІи ар экономикэм и щытыкіэм зэрелъытар, ціыхухэм социальнэ дэіэпыкъуныгъэ етыным, республикэм и экономикэм щыlэн хуейщ. Проекту щыlэхэм долэжь», - жиlащ адэкlи зегъэужьыным зэрыхуэунэтlар къигъэлъэ

«2022 гъэм республикэ бюджетым и хэхъуэхэр псори зэхэту сом мелард 58,2-м нэсын хуейуэ мелард 44,6-рэ, планым елъытауэ процент 76,6нэм елъытауэ ар проценти 126,4-рэ мэхъу. Ресхуейщ. А бюджетыр пхызыгъэкІар фэращ икІи ар ахъшэ пыухыкІа зэрыхущыщІэр фощІэ. КъыхэзгъэщхьэхукІыну сыхуейщ Правительствэр къы зыпэмыплъа Іуэхухэм ахъшэ пыухыкІа тедсыр тхунэгъэсыну дыщогугъ. Ар ди къарум хэкіыпіэ гуэрхэри щыіэщ. Къэзгъэлъэгъуэну сыхуейщ 2023-2025 гъэхэм я бюджетым и проек тыр Парламентым зэрынэсар икІи абы Президитым къыщыгъэлъэгъуащ къэрал щІыхуэр нэхъыбэ ящІыну. Нэхъыбэу ар къызыхэкІыр лэжьакъэмынэу дэ щІыхуэ къэдмыщтэу 2023 гъэри етхьэкІыфынущ. Абы и лъэныкъуэкІэ дэ хэкІыпІэхэр Къыхэзгъэщыну сыхуейщ бжыгъэхэм я сис- диlэщ икlи бюджетыр къыщытщтэкlэ дыщlэ-

Бюлжет ахъщар запаубылауа гурыІуэгъуэщ, ауэ дэ ахъшэр къызэрыдгъэсэбэпыр адэкіи едгъэфіэкіуэнущ икіи къытпэщыт къалэнхэр дгъэзэщІэфынущ. Къэгъэлъэгъуапхъэщ ди деж къыщалэжь хэхъуэхэр бюджетым ІэнатІэ мыинымрэ курытымрэ защІэгъэкъуэным къыхузэщІэгъэуІуэнымкІэ 2022 гъэм тещІыхьауэ яубзыхуа мурадхэр мази 10-м къриубыдэу гъэзэщІа зэрыхъуар икІи планым и лейуэ сом меларди 2-м щІигъу къызэрыхахар. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм езым къилэжьыж хэхъуэхэр 2022 гъэм сом мелард 15-м щ игъунущ. Нэгъабэ Іэмалхэм ящыщщ абыхэм щІыхуэ мащІэхэр ар зэрыхъуу щытар сом мелард 13,7-рэщ. Апхуэдэ лэжьыгъэм и фіыщіэкіэ экономикэм зеужь, етыныр, мурад пыухык ахэм папщ э субсидиехэр бюджетым къыпэщыта къалэнхэр нэсу гъэзэщ а хъунущ»,- къигъэлъэгъуащ КІуэкІуэ Казбек.

«Иджыпсту нэхъыщхьэ дыдэр цІыхухэм социальнэ дэІэпыкъуныгъэ етынырщ, - жиІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм. - Абы папщІэ дызэрыт илъэсым федеральнэ ІэнатІэм къыщащтащ сабий зиІэ унагъуэхэм защІэгъэкъуэным, нэхъ мащіэ дыдэу ят лэжьапщіэмрэ ціыхухэр къызэрыгуэкІыу къызэрабжым тещІыхьауэ лажьэ псэун папщІэ нэхъ мащІэ дыдэу зыхуей ахъшэр зыхуэдизым тещіыхьа бжыгъэмрэ къэіэтыным, бюджет ІэнатІэм Іутхэм я улахуэм, социальнэ ахъшэм, абы пенсэхэри хэту, яхущІыгъуным хуэгъэза унафэхэр. КъБР-м исхэм социальнэ дэ Іэпыкъчныгъэ етыным 2022 гъэм псори зэхэту сом мелард 17.8-рэ текіуэдэнуш. Абы и лъэныкъуэкіэ едгъэкІуэкІ лэжьыгъэр нэхъри щІэткъузэу, дэ гулъытэ хэха яхуэтщІын хуейщ нэхъ хуэмыщІауэ псэу, апхуэдэу гугъуехьышхуэхэм хэхуа цІыху гъэ Іэпхъуэнри хиубыдэу. А псори дэ жыджэру гупхэм. Мыбдеж, къэралым зыхуигъэувыжа сокъэдгъэсэбэпыным и мызакъуэу, ди щІыналъэм циальнэ къалэн псори дгъэзэщІэным къыдэкІуэу, дэ ІэмалыщІэхэри къэдгъуэтын хуейщ цІыхухэм я

псэукіэр егъэфіэкіуэным, хуэмыщіахэр гъэмэщІэным и лъэныкъуэкІэ.

Дызэрыт илъэсым лэжьыгъэ пыухык ахэр дагъэкlащ ІэнатІэншэхэр гъэмэщІэным и лъэныкъуэкІи. АуэдызыхуэкІуэзэманымдызыпэмыплъа гугъуехьхэр къыкъуэкІынкІэ зэрыхъунум къыхэкІыу, дэ зыхуэдгъэхьэзырын хуейщ абы хиубыдэ сыт хуэдэ лэжьыгъэхэри зэман кіэщіым зэрыдэдгъэк і ыным. Хьэрычэт лэжьыгъэм зегъэужьыным къыдэкіуэу мыбдеж мыхьэнэшхуэ щиіэнущ социальнэ контрактхэр тхынми. Дызэрыт илъэсым апхуэдэ контрактхэм я бжыгъэр нэхъыбэ хъуа пэтми, дэ абы и лъэныкъуэкІэ щыІэ хэкІыпІэхэр нэгъэсауэ къэдгъэсэбэпакъым икІи дэ а Іуэхум иджыри хэхауэ дегугъупхъэщ. Лъэныкъуэ ебгъэз хъунукъым социальнэ политикэм ехьэліауэ щыіэ гугъуехьхэри. Абыхэм ящыщу ахъшэ нэхъыбэ дыдэ зытекІуэдэнухэм ящыщщ сабий зеиншэхэр псэупІэкІэ къызэгъэпэщыныр. Фэ фІыуэ фыщыгъуазэщ иджыпсту я чэзум пэплъэу щыт апхуэдэ ціыхухэр икъукіэ куэд зэрыхъум икІи мы программэр дэгъэкІынымкІэ федеральнэ ІэнатІэм ахъшэ зэримыІэр тегъэщІапІэ пщІыкІэ Іуэхум зихъуэжынукъым. Зи гугъу тщІы гугъуехьыр дэгъэкіынымкіэ хэкіыпіэхэр дэ ерыщу къэтлъыхъуэнущ. А къалэным зыми зыщидзей къым, къытпэщытыр дэ нэгъэсауэ къыдгуроlуэ икІи ар къызэрызэднэкІыным хуэунэтІа хэкІыпІэхэр къэтлъыхъуэнущ».

КъыкІэлъыкІуэ Іуэхур - республикэм исхэм я узыншагъэрщ, ди ціыхухэм яхуэсакъынырщ, абыхэм я гъащіэр нэхъ кіыхь щіынырщ, ліэхэм я бжыгъэм кІэрыгъэхунырщ. Узыншагъэр хъумэныр къалэн пэрытхэм ящышш,-жиlаш Klyэкlyэ Казбек. -Дызэрыт илъэсым республикэр холэжьыхь «Узыншагъэр хъумэныр» лъэпкъ программэм хиубыдэ федеральнэ проекту блым, «Демографие» лъэпкъ программэм хиубыдэ федеральнэ проекту тІум. Абыхэм япкъ иткІэ лэжьыгъэшхуэ ирагъэкіуэкі медицинэ іуэхущіапіэхэм я мылъку-техникэ зэфІэкІыр къэІэтыным, абыхэм къызэрагъэпэщ медицинэ Іуэхутхьэбзэхэр егъэфіэкіуэным хуэунэтіауэ. Блэкіа мази 9-м а мурадхэм трагъэкІуэдащ сом 1 мелардрэ мелуан

Мы гъэм аргуэру куэд зэф агъэк ащ мы ІэнатІэм хиубыдэ ІуэхущІапІэхэм зегъэужьыным хуэгъэзауэ. Республикэм и сабий сымаджэш нэхъыщхьэм и унэу тІу зэгъэпэщыжын яух. Абы папщІэ Урысейм и Правительствэм и гъэтІылыгъэ фондым щыщу сом мелуани 125-рэ къиутІыпщащ. Дэри абы республикэ бюджетым и ахъшэу сом мелуан 75-рэ щІыдгъужащ перинатальнэ центру щыта, иджы сабий сымаджэщым хагъэхьэжа унэр зыхуей хуагъэзэн папщ э. Узыншагъэр хъумэнымкіэ Іэнатіэм и пэублэ Іыхьэр къэгъэщІэрэщІэжынымкІэ программэм ипкъ иткІэ Налшык къалэм амбулаторэхэр, поликлиникэхэр, Эльбрус поселкэм участкэ сымаджэщ щащІ, онкологие диспансерыр ухуэнымкІэ лэжьыгъэхэр ирагъэжьэжащ. А псори дэІэпыкъуэгъушхуэ хъунущ медиицнэ Іуэхутхьэбзэхэм я фіагъыр къэІэтынымкІэ.

2025 гъэм нэсыху Октябрьскэ, Жэмтхьэлэ, Белэ Речкэ, Кэнжэ, Шэрэдж Ищхъэрэ, Къубэ-Тэбэ. Красносельскэ, Светловодскэ, Дей къуажэхэм дохутыр амбулаторэхэр дащІыхьыну я мурадщ. Къызыхуэт шымы ву зэрагъэпэщыжынущ къуажэу пщІым я дохутыр амбулаторэхэр.

«Лъэпкъ проектхэм сэбэпынагъышхуэ къахь. абы къыдэкіуэу дэ къарууэ диіэр идохьэліэ ди къэрал программэм ипкъ иткіэ ціыхухэм хуащіэ Іvэхvтхьэбзэхэм я фlагъыр къэlэтыным. 2021 гъэм фэ къэфита бюлжетым илкъ итк!э хүшхъуэ хэр къэщэхуным сом мелуан 600 фхухэтхауэ щытащ, ауэ дызэрыт илъэсым щыщу блэкІа зэманым ар сом мелуан 900-м нэсаш. Фигу къэзгъэкІыжынщ илъэси 2-3 япэкІэ дэ сом мелуани 180-м къыщыщІэддзауэ зэрыщытар. Ар зэхъуэкІыныгъэфіщи, адэкіи а Іуэхум пытщэнущ икіи дызыхуэкІуэ илъэсым Іуэху нэхъыфІыжхэр къыдэкlуэну дыщогугъ», - жиlащ республикэм и уна-

Узыншагъэр хъумэнымкіэ Іэнатіэр нэхъ зытегузэвыхь Іуэхухэм ящыщу КъБР-м и Іэтащхьэм къигъэлъэгъуащ ІэщІагъэлІхэм я Іуэхур. «Дохутырхэр къуажэхэм щылэжьэну яхуэкІуэркъым икІи абы и щхьэусыгъуэм псори дыщыгъуазэщ. Правительствэм и пщэ изолъхьэ жылагъуэ пхыдзахэм щылэжьэну кІуэ дохутырхэр Іуэхум тезыгъэгушхуэ Іэмал псори къигъэсэбэпыну. Апхуэдэ гугъуехьыр зэрыдэдгъэкІыфынум сэ шэч лъэпкъ къытесхьэркъым. Яхуримыкъу ІэщІагъэлІхэр зыхуэдэмрэ зыхуэдизымрэ тещІыхьауэ муниципалитетхэми субсидиехэр хухах хъунуш, абыхэм езыхэм дэтхэнэ дохутырми и лэжьапщ эм хущ агъун папщіэ. Мы Іуэхум и етіуанэ лъэныкъуэщ ціыхухэр псэупіэкіэ къызэгъэпэщыныр. Ауэ ар ахъшэшхуэкъым, икІи дохутырхэр зыщІэсын иратын папщІэ текІуэдэнур къэдгъуэтыфынущ»,къыхигъэшхьэхукіаш Кіуэкіуэ Казбек.

Шэч хэмылъу, дэ къыдгуроlуэ цІыхум и узыншагъэр къыгуэхыпІэ имыІэу физкультурэмрэ спортымрэ зэрапыщіар,- жиіащ адэкіэ республикэм и Іэтащхьэм. Абы къигъэлъэгъуащ спорт ухуэныгъэхэмрэ спортым зыщыхуагъасэ ІуэхущІапІэ зэмылІэужьыгъуэхэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэ-

«Мы Іэнатіэм хиубыдэ Іуэхущіапіэхэм я зэфіэкІыр гъэбыдэным хуэунэтІа лэжьыгъэхэр йокІуэкІ. Дызэрыт илъэсым къриубыдэу хьэзыр ящІынущ иджырей пятиборьем хиубыдэ спорт л І эужьыгъуэхэм зыщыхуагъасэ комплексыр. Дэ лъэрыжэкІэ къыщажыхь спорт ухуэныгъэщІэ къедгъэжьащ икІи ар 2024 гъэм хьэзыр тщІыну ди мурадщ. Спорт Іуэхущ Іап Іэхэр зыхуэнык туэ Іэмэпсым эхэмкІэ къызэгъэпэщыным хуэгъэза лэжьыгъэхэр зэпагъзуркъым, - жи ащ Кіуэкіуэ Казбек. - Иджыпсту республикэм щыІэ спорт инфраструктурэр нэхъ тэмэму къэгъэсэбэпа зэрыхъунум дыхущІэкъун хуейщ». Абы къигъэлъэгъуащ спортым и лъэныкъуэкІэ ди республикэм ехъулІэныгъэхэр зэриlэр: «Ди тренерхэр щlалэгъуалэм хъарзынэу ядолажьэ. Дыгъуасэ ди шІалэм - Шоджэным -Урысейм дзюдомкІэ и чемпионатым дыщэ медалыр къыщихьащ».

Социальнэ политикэм и унэтІыныгъэ нэхъыщхьэу КъБР-м и Іэтащхьэм къыхигъэщащ егъэджэныгъэр. «Дэ псоми къыдгуроlуэ ц1ыхухэр ди къару нэхъыщхьэу зэрыщытыр, ауэ щІэныгъэ зыбгъэдэлъ цІыхухэр - къулеигъэшхуэщ», - жиlащ КІуэкІуэ Казбек.

«Егъэджэныгъэм хухах мылъкур илъэс къэсыху нэхъыбэ мэхъу. Псалъэм папщІэ, 2021 гъэм еджэныгъэм сом меларди 6,5-рэ хуаутІыпщамэ, 2022 гъэм ар сом мелард 11,4-м нэсащ. 2023 гъэм сом мелард 11,7-у ягъэбелджылащ. Куэдрэ зытепсэлъыхьщ егъэджакІуэхэм я улахуэм проценти 10-кіэ хэгъэхъуэн зэрыхуейр. Егъэджакіуэхэм деупщІмэ – хэхъуауэ жаІэ. Къызэрыдгъэгугъа сом мини 3-р яІэрыхьэн папщІэ еплІанэ мазищым сом мелард егъэджакіуэхэм я улахуэм кіуащ. Ар зратынухэм егъэджакІуэ 7200-м къищынэмыщіауэ сабий садхэм щылажьэ гъэсакіуэ мин 13-ри яхэтщ. 2023 гъэм ятыну улахуэм и бжыгъэр хэхъуащ - сом меларди 5-рэ мелуан 700-рэ. 2021 гъэр къапщтэмэ, а бжыгъэр сом меларди 4-рэ мелуан 600-рэ хъууэ щытауэ аращ. Егъэджакіуэхэмрэ гъэсакіуэхэмрэ я улахуэм адэкіи зэрыхэдгъэхъуэнум дыпылъынущ. А бжыгъэр етшэлІэ-

ну дыхуейщ сом мин 31-м», - къыхигъэщащ абы. «ЩІэныгъэ» лъэпкъ Іуэхум ипкъ иткІэ зэхъуэкІыныгъэфІхэр, ухуэныгъэшхуэхэр зэрекІуэкІым гу лъитащ КІуэкІуэм. «Курыт еджапІэу 6 дыухуащ, нобэкІэ 10-м яужь дитщ, абыхэм ящыщу 3-р мы гъэм нагъэсынущ. ЕтІанэгъэ иджыри школи 8 дыухуэну ди мурадщ. КъищынэмыщІауэ, курыт еджапіэхэр къыдогъэщіэрэщіэж, зыхуей худогъэзэж. Къапщтэмэ, школи 176-рэ зыхуей хуэдгъэзэнущ 2026 гъэм ирихьэлІэу. НэхъапэкІэ зэрыжытlауэ, республикэм зы курыт еджапlэ къинэнукъым зыхуей хуэмызауэ. Ди сабийхэр нобэрей гъащІэм къигъэув мардэ лъагэхэм къезэгъ, зыхуей-зыхуэфІхэмкІэ зэщІэузэда школ екІухэм щеджэнущ. «Современная школа» проектым ипкъ иткіэ курыт еджапіэхэм къыщызэіуахынущ «Точка роста» ІуэхущІапІэм и хэщІапІэ 60. КъищынэмыщІауэ, Правительствэм и пщэ дызолъхьэ Налшык къалэ и 6-нэ курыт еджап Іэмрэ Хьэт Іэхъущыкъуей къуажэмрэ спортзал дэщіыхьынымкіэ лэжьыгъэхэр.

НобэкІэ къалэн нэхъыщхьэу зыхуэдгъэувыжахэм ящыщш егъэджэныгъэм и фагъым хэгъэхъуэныр. АбыкІэ зэхуэдэн хуейщ ди курыт еджапІэхэр. Ди сабийхэм курыт еджапІэм къыщІах щІэныгъэр гъащІэм къыщагъэсэбэпыфу щытыпхъэщ. Абы папщіэ, ди егъэджакіуэхэм я щіэныгъэм щыхагъахъуэ ІуэхущІапІэхэм я лэжьыгъэр егъэфіэкіуэн хуейш.

УФ-м и Президентым и унафэкіэ 2023 гъэр гъэлжакІуэмрэ гъэсакІуэл ващ. Дэ тхузэфіэкі къэдгъэнэнукъым абы къалэн къытщищІыр дгъэзэщІэным, егъэджакІуэм и пщІэр къэтІэтыным теухуауэ.

Пэжщ, иджыри тхузэфІэмыха Іуэхущ къуажэ пхыдзахэм я курыт еджапІэхэм егъэджакІуэ къазэремэщіэкіыр. Физикэмкіэ, математикэмкіэ, информатикэмкіэ егъэджакіуэхэр къуажэ жыжьэхэм күүэнү тедгъэгушхуэным теухуауэ лэжьыгъэ зэмыліэужьыгъуэхэр едгъэкіуэкіащ. Ауэ ар мащіэщ, сызэреплъымкіэ. Унафэ щыіэн хуейщ щІыпІэ пхыдзахэм щылажьэ дохутырхэмрэ егъэджакІуэхэмрэ я улахуэм зэрыхэдгъэхъуэнум теухуауэ. Ари КъБР-м и Правительствэм и къалэнхэм щыщщ», - къыхигъэщащ Klyэкlyэм.

ШІалэгъуалэ политикэм щытепсэлъыхьым, щІыналъэм и Іэтащхьэм къыхигъэбелджылыкІащ 2021 гъэм и пэщ эдзэм КъБР-м и Парламентым Зэрызыхуигъэзам ипкъ иткІэ, ЩІалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ министерствэ щхьэхуэ къызэрызэрагъэпэщар.

«А унафэр пэжу зэрытщІам щыхьэт техъуэ лэжьыгъэ куэд ди нэгу щокі. Зэчий зыбгъэдэлъ дэтхэнэ зы ныбжьыщІэри утыку къихьэу, и зэфІэкІхэр щигъэлъэгъуэн лэжьыгъэ игъэзэщІэну Іэмал щыіэщ. Щіалэгъуалэм ядэлажьэ іуэхущіапіэхэм я фіыгъэкіэ іэщіагъэлі, щіэныгъэлі, къулыкъущіэ лъэрызехьэхэр къызэрытщІзувэнум шэч къытесхьэркъым. ШІалэгъуалэ политикэм зегъэужьынымкІэ «Регион для молодых» Іуэхугъуэм къызэригъэлъэгъуамкІэ, Къэбэрдей-Балъкъэрыр хэхуащ мы унэтІыныгъэмкІэ балл нэхъыбэ дыдэ къэзыхьахэм. Абы и фІыгъэкІэ, ди щІыналъэ щІалэгъуалэ политикэм зыщегъэужьыным хухэхауэ

КъБР-м къыхуаутІыпщащ сом мелуани 146,6-рэ.

Аращи, зэман пыухыкІам къриубыдэу нэгъэсыжын хуейщ ЗэфІэкІ зиІэ щІалэгъуалэм я унэр, Профсоюзхэм я унэри зыхуей хуэгъэзэжыпхъэщ. Профсоюзхэм фіыщіэ яхуэсщіынут а унэр республикэм къызэрыратам папщІэ. Дэ яужь дитынущ ар нэхъыф у къызэрыдгъэсэбэпынум, мы зэманым ирихьэлІэу ягъэбелджылащ ар зыхуей зэрыхуагъэзэну щіыкіэр.

Гу лъытапхъэщ щІэгъэкъуэн хуэныкъуэ щІалэгъуалэ зэгухьэныгъэхэм. Абыхэм ахъшэ саугъэт нэхъыбэ яхуэутІыпщынми я Іуэхур зэрыхуагъэдахэ нэгъуэщі Іэмалхэми егупсысыпхъэщ», - жиіащ

КъБР-м и Іэтащхьэм къыхигъэщащ лъэпкъым и щыІэкІэ-псэукІэр езыгъэфІакІуэ щэнхабзэр щІэгъэкъуэн зэрыхуэныкъуэри. Абы жиІащ: «2021 гъэм КъБР-м щекіуэкіа Щэнхабзэ іуэхухэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр къызэрызэрагъэпэщрэ мы гъэм илъэси 100 зэрырикъуам зэрытра-

Къыхэгъэщыпхъэщ а Іуэхум иращІэкІа дауэдапщэхэр ди щІыналъэми къалащхьэми хъарзынэ дыдэу зэрыщекіуэкіар.

А махуэ лъапІэм зыхуэдгъэхьэзыру, лэжьыгъэшхуэ щекіуэкіащ ди щіыналъэм. Псалъэм папщІэ, Щэнхабзэм и унэу Ташлы-Талэрэ Александровскэрэ дэтхэр къагъэщІэрэщІэжащ, мы илъэсыр имыкі щіыкіэ яухынущ Къамлыкъуэрэ Аруанрэ щы із Щэнхабзэмкі э унэхэр зыхуей хуагъэзэныр. ИлъэситІ хъуауэ йолэжь Уэзрэдж къуажэм Щэнхабзэмкіэ и унэми, ар 2023 гъэм зэфІэкІынущ. КъищынэмыщІауэ, тхылъ хъумапІи 3 къызэдгъэпэщыжащ, 2023 гъэм иджыри библиотеки 4 зыхуей хуэдгъэзэнущ.

Къуажэ къэс щэнхабзэ ІуэхущІапІэ зэІузэпэщ дэтыным хухэха лэжьыгъэм къыпыщэн хуейщ.

Щэнхабзэм и лэжьакіуэхэм я зэфіэкіыр хъу іэнымкіэ, зегъэужьынымкіэ мыхьэнэшхуэ иіэщ ъБР-м щат Къэрал саугъэтхэмрэ грантхэмрэ. Егъэфіэкіуэн хуейуэ къызолъытэ зэфіэкі зиіэ щІалэгъуалэм и чэзум гу лъытэнымрэ абыхэм защІэгъэкъуэнымрэ теухуауэ лэжьэныр.

Лъэпкъ тхыдэмрэ щэнхабзэмрэ яхуэтщІ гулъытэр щіэгъэкъуэн тхуэщіынущ къытщіэувэ щіэблэр хэкупсэу, щалъхуа щіыналъэмкіэ пагэу дгъэсэнымкіэ.

Мы лэжьыгъэ щхьэпэр гъэзэщІэным къыхэшапхъэщ псори: ціыхубэр, унафэщіхэр, щэнхабзэ ІуэхущІапІэхэр, курыт еджапІэхэр, еджапІэ нэхъыщхьэхэр, творческэ зэгухьэныгъэхэр, егъэджакіуэхэр, щіэныгъэліхэр, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэр. Псори дызэщІыгъумэ, псэм къигъэщІ хъугъуэфІыгъуэхэр тхуэхъумэну, щІэблэ дахэ тхуэ-ГЪЭСЭНУ СИ ГУГЪЭЩ».

КъБР-м и Іэтащхьэр къыщыпсалъэм къыхигъэщащ нобэрей гъащІэм хъыбар тыкІэм щиубыд увыпІэр. «Хъыбарыр къэбгъэсэбэпкІэрэ, цІыхухэр узыхуей лъэныкъуэкІэ щыбунэтІыфыну лъэхъэнэм дощопсэу. Хъыбарым елэжь цІыхум къыгурыІуэн хуейщ къэрал, лъэпкъ зэуштым ухэтыныр зэрынапэншагъэм къинэмыщ ауэ, хабзэм къызэремызэгъыр. Нэхъри ар ахъшэ щхьэкІэ пщІэмэ. Хъыбар зыт цІыхум ери фІыри зэхигъэкІыпхъэщ, и Іуэху еплъыкІэ закъуэм трищІыхь хъунукъым. Мыхьэнэшхуэ и эщ жылагъуэр, цІыхур ебгъэсэным хъыбар нэпцІымрэ пэжымрэ зэхагъэкІыфу. Армырамэ, зыгуэрым иуцІырхъа хъыбарыр ціыхухэм, Іуэхущіапіэхэм, уеблэмэ къэралым зэран щахуэхъу щыІэщ. Аращи, дэ, унафэщІхэмрэ хъыбарым елэжьхэмрэ, ди къалэн нэхъыщхьэр – жылагъуэр а мыхъумыщІагъэм щытхъумэнырщ. Дауэ? Пэжымрэ пціымрэ зэрызэхагъэк І Іэмалхэр къедгъэц Іыхуурэ! Журналистхэр нэхъыф у, нэхъыбэу лэжьэн хуейщ, къэхъукъащіэхэм теухуа тхыгъэ купщіафіэхэр ягъэхьэзыру. Фэ псоми фи нэгу щокі нобэ къекіуэкіыр – къэралыгъуэхэр зэрызэпэщІэтыр. Зауэ губгъуэм итым хуэдэу, хъыбар тыкіэкіэ зозауэ ціыхухэр. Аращи, дэ ди цІыхум хъыбар пэж къызэрыІэрыхьэным яужь дитын хуейщ. Абы и лъэныкъуэкІэ. «КъБР-Медиа» ІуэхущІапІэм и лэжьакІуэхэр зэры эзэми лъэк къамыгъан эзрылажьэми шэч

Къэрал унафэр зегъэкІуэным ехьэлІа Іуэхугъуэхэм я гугъу сымыщІу хъунукъым. Гулъытэ щхьэхуэ хуэщІыпхъэщ ди ІэщІагъэлІхэм, щІэныгъэлІхэм, къулыкъущІэхэм, къэрал ІуэхущІапІэхэм щылажьэхэм я щІэныгъэм хэгъэхъуэным. Ар къалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм яхызобжэ», - жиlащ КъБР-м і Іэтащхьэм.

Апхуэдэу КІуэкІуэм къыхигъэбелджылыкІащ: Адыгэ Республикэр, Къэрэшей-Шэрджэс Республикэр, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр ьызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 зэрырикъур Кремлым щыщагъэлъапІэм, УФ-м и Президент Путин Владимир фокlадэм и 20-м къыщыпсэлъам къыхигъэщащ «республикэхэм я щІыналъэ унафэщіхэр, фіэщхъуныгъэ зэгухьэныгъэхэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмрэ зэрызэдэлажьэм, зэрызэгурыІуэм, ныбжьэгъугъэмрэ гъунэгъугъэмрэ гъэбыдэнымкІэ лэжьыгъэшхуэ зэрырагъэкІуэкІым, хабзэмрэ щэнымрэ пщІэ хуэтщІу дыкъызэрыгъуэгурыкІуэм Урысей псори зэрырипагэр». Араши, адэкій ди къалэн нэхъышхьэр -Къэбэрдей-Балъкъэрым шыпсэу лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэр, зэкъуэтыныгъэр тхъумэнырщ, нэхъри дгъэбыдэнырщ. Республикэр нобэм къэзышэса къулыкъушІэхэм, лэжьакІуэхэм, цІыхухэм фіьщіэ яхудощі. Блэкіам пщіэ хуэтщірэ, ди нэхъыжьхэм я Іущыгъэр тегъэщІапІэ тщІыуэ адэкІэ зыдужьыныр, щІэблэм гъуэгу еттыныр ди хъуэпсапіэщ. Лэжьыгъэр фіыуэ долъагъу, гугъэм ди гъуэгур къегъэнэху, ди къалэнхэр зэрыдгъэзэщІэн къару тхэлъщ. Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Урысеймрэ зегъэужьыным дызэрыхэлІыфІыхьынур быдэу си фІэщ мэхъу».

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек щэкіуэгъуэм и 3-м КъБР-м и Парламентым къыщыпсэлъащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и социально-экономикэ зыужьыныгъэр 2022 гъэм зыхуэдамрэ зыхуагъэувыж къалэнхэмрэ ятеухуауэ. Зэlущіэм и ужькіэ, депутатхэр республикэм и хъыбарегъащіэ Іэнатіэхэм я лэжьакіуэхэм яіущіащ, зэхахам теухуауэ я Іуэху еплъыкіэ жаіэн папщіэ.

КъБР-м и Парламентым и Унафэщ Егоровэ Татьянэ жиlащ: «КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек дызэрыт зэманым республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэр зыхуэдэм теухуауэ жиlам, абы къыхигъэща lvэхvгъуэхэм уагъэгугъэ, гугъуехьхэм емылъытауэ, щІыналъэр къэкІуэну илъэсхэм зэпІэзэрытыну, хэхъуэ иІэну. Ауэ абы къикІыркъым, диІэмкІэ дыарэзыуэ дыщыс хъуну. ИкъукІэ мыхьэнэшхүэ зи э къалэнхэр нобэ ди Іэтащхьэм къытхуигъэлъэгъуащ, мэкъумэшым, туризмым, ухуэныгъэм, ціыхухэр зэіузэпэщу зэрыпсэуным, нэгъуэщіхэми ехьэліауэ. Мы зэманым хамэ къэралхэр Урысейм къызэрыпэщІзувэ Іуэхухэм къашэ гугъуехьхэми дыпхыкІын, абы щхьэкіэ республикэ унафэщіхэри ціыхубэри дызэкъуэту дылэжьэн хуейщ. Си фІэщ мэхъу абы щыгъуэ пщэрылъхэр зэрытхуэгъэзэщІэнур».

КъБР-м и Парламентым БюджетымкІэ, налогхэмрэ финанс Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщі, «Урысей зэкъуэт» фракцэм и унафэщ **Афэщ агъуэ Михаил**: «КъБР-м и Парламентым дежкіэ мыхьэнэшхуэ иіэщ нобэ республикэм и Іэтащхьэм жиІам. ЗэрыфщІэщи, дэ иджыблагъэ хэплъэн щІэддзащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и бюджетыр 2023 гъэмрэ къыкіэлъыкіуэ илъэситіымрэ ятещіыхьауэ гъэбелджылыным. Аращи, нобэ КІуэкІуэ Казбек зи гугъу ищІахэр абы къыщыгъэлъэгъуауэ щытынущ. Къыхэгъэщыпхъэщ, къэралыр иджыпсту гугъуехьхэм хэтми, щІыналъэм и зыужьыныгъэр къызэрызэтемыувы ар. Абы щыхьэт тохъуэ республикэм и Іэташхьэм нобэ къихьа бжыгъэхэр. Къапщтэмэ, ІэнатІэ псоми хэхъуэ яІащ. Ар, шэч хэмылъу, гугъэфіхэр уэзыгъэщіщ. Иужьрей илъэситіым республикэм езым и хэхъуэхэр нэхъыбэу хъууэ зэрыкІуэри ехъулІэны-

ФІым ущызыгъэгугъ хэхъуэ

публикэр зэлэжьыпхъэхэр убзыхуащ, ахэр зэрызэф эдгъэкІынум иужь дитынущ».

КъБР-м и Парламентым и депутат, КПРФ фракцэм и унафэщІ**Пащты Борис**: «Нобэрей дизэ Гущ Гэм мыхьэнэш хуэ зэриІэм шэч хэлъкъым. КъБР-м и Іэтащхьэм къызэрыхигъэщащи, гугъуехьхэр мащІэкъым. АршхьэкІэ республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэр зэп ээрытщ, уеблэмэ щІыналъэм зеужь. Къэралым санкцэ зэхуэмыдэхэр къызэрытралъхьам хуэдэу, ди промышленностри мэкъумэш ІэнатІэри йофіакіуэ. КъБР-м и Іэтащхьэм къипсэлъам гулъытэ щыхуищащ цыхухэм я псэукіэр зыхуэдэми. КІуэкІуэ Казбек къытеувыІащ гугъуехьхэр мы зэманым щыдиІэ псэупІэ-коммунальнэ ІэнатІэм и Іуэхухэми, дыкъэзыухъуреихь дунейм и къабзагъэми, ди нэІэ зытедгъэтыпхъэ нэгъуэщІхэми. Шэч хэмылъу, абыхэм дызэрелэжьыну щіыкіэмрэ адэкіэ ди щіыналъэм зэрызед-ГЪЭVЖЬЫНУМОЭ ЯVЖЬ ДИТЫНУЩ».

КъБР-м и Парламентым УхуэныгъэмкІэ, псэупІэ-коммунальнэ ІэнатІэмрэ гъэсыныпхъэ-энергетикэ комплексымкІэ и комитетым и унафэщІ, «Захуагъэ здэщыІэ Урысей -Пэжым и телъхьэ» фракцэм и унафэщІым и къуэдзэ **Токъу** Руслан: «КъБР-м и Іэтащхьэм гулъытэ хуищ ащ нобэ дуней псом, ди къэралым къыщыхъу Іуэхухэм. Абы къыхигъэщащ цІыхубэр зэрызэкъуэувар, УФ-м и Президентым и УнафэкІэ дзэм зэрыраджэжам епха Іуэхухэр ныкъусаныгъэншэу къызэрызэрагъэпэщар. Ди щІалэхэм пщІэ пылъу я къалэн ягъэзэщІэну зэрыхьэзырыр къагъэлъэгъуащ. Къищынэмыщіауэ, Кіуэкіуэ Казбек къызэрыхигъэщащи, республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэм уегъэгушхуэ. Псэупіэ-коммунальнэ Іэнатіэм ехьэліауэ нобэ гугъуехь

гъэщ. 2023 гъэмрэ абы къыкіэлъыкіуэ илъэсхэмрэ рес- Апхуэдэуи республикэм и Іэтащхьэр къытеувыіащ унэхэр зэрызэрагъэпэщыж щІыкІэм ныкъусаныгъэ зэрыхэлъым. КъБР-м и Парламентым иджыпсту дыщытопсэлъыхь унэ ящіхэм зи ахъшэ хэзылъхьэу къагъэпціэжахэм я хуитыныгъэхэр хъумэным хуэгъэза законопроектым. Республикэм и хабзэубзыху орган нэхъыщхьэр сыт щыгъуи хуэдэу хущІэкъунущ и къалэнхэр зэригъэзэщІэнум».

КъБР-м и Парламентым ЛэжьыгъэмкІэ, социальнэ политикэмрэ узыншагъэр хъумэнымкіэ и комитетым и унафэщіым й къуэдзэ, ЛДПР фракцэм и унафэщі **Безгодькэ** Владимир: «КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек къанэ щымы І эу къызэщ І икъуащ ди нобэрей щытык І эр, дызыхунэсахэр куууэ зэпкърихащ. КъыжыІэн хуейщ щІыналъэм и экономикэм, мэкъумэш, нэгъуэщІ ІэнатІэхэми хэхъуэ хъарзынэхэр зэраГэр, нэгъабэрейм елъытауэ. Пэжщ, дрогушхуэ тхузэф эк ахэм. Ауэ абы щыгъуэми щ ыналъэ vнафэщІым къыхигъэщащ сыт хуэдэ гугъуехьхэр щымыІэми, ахэр къызэднэкІын папщІэ дызэлэжьыпхъэхэр. Республикэм и социально-экономикэ Іуэхухэм ягъуэта зыужьыныгъэр нэрылъагъущ - ар егъэджэныгъэрами узыншагъэр хъумэнымкІэ ІэнатІэрами. ЛДПР-р сыт щыгъуй лэжьакІуэхэм я телъхьэщ. Ахэр зыпэщІэт гугъуехьхэр зыхуэдэм теухуауэ КъБР-м и Іэташхьэр епсэльат УФ-м и Президентым. Абы шыгъуэми къыхагъэщат улахуэр зэрымащІэ дыдэр. КІуэкІуэ Казбек дыкъигъэгугъащ мыбы и нэІэ тригъэтыну икІи республикэм и бюджетыр щагъэбелджылыкІэ а Іуэхур къыхалъытэну. КъБР-м и Іэтащхьэм къытхуигъэува къалэнхэр зытеухуар законодательствэр едгъэфіэкіуэным и закъуэкъым, атіэ ціыхухэм зэрызащіэдгъакъуэ іэмалхэр нэхъыбэ зэрытщІынуми дегупсысын хуейщ. Псом хуэгуэрхэр диІэми, абыхэм, шэч хэмылъу, дапэлъэщынущ. мыдэу, ди Хэкур иджыпсту зыхъумэхэм яхуэгъэзауэ. ЩІы-

налъэм и зэфіэкіхэр къэдгъэсэбэпмэ, езым ди къарукіэ зэрызыдужьыжынум дыхущІэкъуфынущ, абы щхьэкІэ Іэмал псори диІэщ»

КъБР-м и Парламентым Мэкъумэш Іуэхухэмкіэ, щіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымкІэ, экологиемрэ дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэнымкіэ и комитетым и унафэщі, «Зелёные» фракцэм и унафэщІ **Щхьэгъэпсо Сэфарбий**: «КъБР-м и Іэтащхьэм къызэщІикъуэжащ 2022 гъэм кърикІуар. Ар тепсэлъыхьащ республикэм и зыужьыныгъэр зэлъыта ІэнатІэ псоми. Къыхэгъэщыпхъэщ нэгъабэ зыхуэдгъзувыжауэ щыта къалэнхэр гъззэща зэрыхъуар. Апхуэдэүй Кіуэкіуэ Казбек къигъэлъэгъуащ адэкіэ зи ужь дитыпхъэхэр. Къэралым, къапщтэмэ, дуней псом иджыпсту къыщекІуэкІ политикэр зыхуэдэм емылъытауэ, нэхъыфіым дыщогугъ. Икъукіэ си гуапэ хъуащ ди Іэтащхьэр къызэрытеувы ар экологием и Гуэхуми. Ар къыгуэхып э имыІ эу епхащ щіынальэм и социальнэ, экономикэ Іуэхухэр зыхуэдэнум. Абы и лъэныкъуэкІэ КІуэкІуэ Казбек тепсэлъыхьащ мыхьэнэшхуэ зи э зы Іуэхум - Налшык къалэм дэт Гидромет заводым и лэжьыгъэр къызэтегъэувы эныр 2023 гъэм зэрызэфІэкІынум. Абы ехьэлІа дэфтэрхэр мы зэманым ягъэхьэзыр. Къыхэгъэщыпхъэщ, а Іуэхум бгъэдыхьэкіэ щхьэхуэ зэриіэнур. Псом нэхъыщхьэр іуэхущіапіэм щылажьэхэр Іэнатіэкіэ къызэгъэпэщын зэрыхуейрщ. НэгъуэщІ зы гугъуехьи диІэщ Тырныауз вольфрам-молибден къыщ і эхып і эм и кі эрыхубжь эрыхухэр щах ъум э щ і ып і эр зыхуей хуэгъэзэным епхауэ. Республикэм и зыгъэпсэхупіэхэм я гугъу пщіымэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым къакІуэхэм я бжыгъэр зэрыхэхъуэр узыщыгуфІыкІынщ. Мы Іуэхугъуэхэр псори къыхигъэщащ ди Іэташхьэм. Республикэр ефіэкіуэну, ціыхухэр зэіузэпэщу псэуну ди гуапэщ».

БАГЪЭТЫР Луизэ

Бейтыгъуэн Сэфарбий и ныбжьыр илъэс 80 ирокъч

хэт, тхакlуэ, философ, тхы́дэдж Бейтыгъуэн Сэфар- самопознания», «Кабардинские фамилии: истоки и бий Нахьмэн и къуэм гъащіэ гъуэгуанэ къикіуам кіэщіу укъытеувыіэмэ, ар 1942 гъэм щэкіуэгъуэм и 7-м Дзэлыкъуэ куейм хыхьэ Къармэхьэблэ къуажэм къыщалъхуащ. Курыт еджапІэр я жылэм къыщызыуха щіалэр лэжьыгъэ іэнатіэ зыбжанэм пэрыта нэужьщ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым щыщіэтіысхьар. Абый зэрехъуліар а зэрылажьэм хүэдэүрэщ.

ЕджапІэ нэхъыщхьэм и тхыдэ-филологие факультетым и тхыдэ къудамэр фіы дыдэу къиуха иужь, къуажэ школым, партым и Дзэлыкъуэ райкомым, КПСС-м и Налшык къалэ комитетым къулыкъу зэхуэмыдэхэр щызэрихьащ, «Эльбрус» тхылъ тедзапіэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Архив ІэнатІэм щылэжьащ. Иужьрей Іуэхущіапіэм и унафэщіу Сэфарбий щытащ 1998 2004 гъэхэм.

Апхуэдэ гъуэгу къызэпичащ адыгэбзэкІи урысыбзэкій тхылъ гъэщіэгъуэнхэр зи къалэмыпэм къыщіэкіа Бейтыгъуэн Сэфарбий. Абыхэм ящыщщ щытхъу куэд зыхужаlа «Псалъэ псэу», «Псэлъэгъу», «ЗыкъызогъэщI», «Дух сомнения», «И вечность хъуэхъу ди нэхъыжьыфIым.

УФ-м и ТхакІуэхэми и Журналистхэми я союзхэм миг», «Средоточие», «Сущность» (КупщІэ), «Древо судьбы», «Кабарда и Ермолов», «Интеллект - стезя бессмертия», «Кавказская война и адыги: история и политика» (тхылъым и япэ Іыхьэр. ЕтІуанэр – «Думы в контексте Гёте»), «Пионеры всемирной истории», «Великие личности и ценности. Мир острой критики» тхылъхэр (псори зэхэту 20-м щІегъу). Къапщтэмэ, иужьрей тхылъитІыр щІэнгъуазэщ, абыхэм хуэдэ мы дунейм теткъым. Ар Сэфарбий и щіэны-гъэмрэ и гуащіэмрэ къагъэщіащ.

Бейтыгъуэныр ди литературэм иджыри къэс хэмыта щіэ гуэр хэзылъхьэфа тхакіуэщ. Аращ зи фІыгъэу плъытэ хъунур псалъэухуа («жыІэгъуэ» жыхуэтіэжращ) жанрым зэрызиужьар.

Насыпышхуэу къалъытэхэм ящыщ зыщ, шэч хэмылъуи, псалъэ гуапэхэм ящхьэжщ лэжьыгъэр фіыуэ зылъагъу, еш зымыщіэ ціыху гуащіафіэщ къыпхужаіэныр. Махуэл димыхыу, зы сыхьэти, зы дакъикъи Іуэхуншэу щымысу апхуэдэу мэлажьэ Сэфарбий. Ищіэн игъуэту, ар зэрызригъэхъуліэн узыншагъэрэ гукъыдэжрэ щымыщіэу, зыхуищіэ лъэпкъым зыхищіыкіыу дяпэкіи ди япэ итыну до-

лъэпкъым

цІэщыгъэу

гъуэнш.

Тхьэм тхуигъэпсэу!

и гушыІэ дахэр фІэмыкІуэду,

и лэжьыгъэ купщіафіэхэмкіэ дигъэгуфІэу иджыри куэдрэ

Ширдий Маринэ, *журна*лист: - Сэфарбий тхылъхэмрэ

гъащІэмрэ къыхиха щІэны-

гъэмрэ гупсысэмрэ хьэпіа-

«къафщтэ» жыхуиІэ щІыкІэу.

Абы и гупсысэ къызэщІэ-

къуэкіэр апхуэдизкіэ гъэщіэ-

мыр псалъэжь жыпхъэм ни-

гъэсыфакъэ, щыжыпіэр ма-щіэкъым. Щапхъэ. «Бзаджэм

и лъэр бгъэувмэ, хеящІэу увы-

нущ», «Дыгъуасэр зи нобэм

пщэдей иІэкъым», «Гумыза-

узыІэпешэ, макъамэ дахэм

хуэдабзэу. Дэ «клише» пса-

лъэм къызэщ едгъэубыдэ гуп-

сысэкіэм, псэлъэкіэм Сэфар-

бий пхуегъэувэлІэнукъым. Ар

хьэкъ пщащІ «Время творец

сущего» тхылъым ит эссехэм.

хуэдэ утыкуи ибгъэхьэ хъун философ, тхыдэтх, публи-цист дызэриlэр зыхызощlэри.

ШІэныгъэм нэхъыщхьэ дыдэу

хэлъыр щхьэхуит узэрищІращ. Сэфарбий зэрыжиlауэ: «Лъа-

къуитікіэ щымытыфыр хьэ-лъакъуипліу тыншу мэув!» Апхуэдэхэм зэи ящыщ ухъуну-

Бейтыгъуэныр зыцІыхум абы

умыгъэлажьэмэ.

[′]къыпхуэмыубыдынри

Тхылъым. сыкъы-

и гушыІэкІэр ящІэ. Уи акъылыр

щеджэкІэ, си псэм зегъэпсэху.

♦ Хьэл ІуэнтІам къыщохъу

езым хуэдэу захуэ щымыІэу.

♦ Удэфа гуп слъагъумэ, еры-

жыбыжьу жыжьауэр сигу

♦ Хуэмыхьын зытеплъхьэм

и лъэр щіощіэри, ари зе-

♦ Къызэрабжым хуэдэу ду-

нэхъыбэр гуэтщ, бгъурытщ,

Пэжыр жысІэнщи, сохъуапсэ

Сэфарбий и ІэдакъэщІэкІхэм

япэу еджэнухэм. Газетым нэхъ

екіуу дэ абыхэм къыхэтхыфыр

и жыlэгъуэхэм ящыщщ, ахэ-

ращ нэхъ щ эх-щ эхыу къы-

теддзэри. Гупсысэ, акъыл,

ауан, гушыІэ, псалъэ шэрыуэ

а псор зы псалъэухам е зыб-

жанэм щызэхуэхьэсауэ укъ-

еджэныр гупсэхугъуэщ. Апхуэ-

дэ тыгъэхэр къытхуэзыщ Сэ-

фарбий дэ къызэрытщыгугъыр

и тхылъхэм деджэну, ди бзэм

и къарур (кіэщірэ шэрыуэу)

Безыр Ленэ, Къэбэрдей-

Балъкъэрым и Лъэпкъ биб-

лиотекэм лъахэмкіэ и къу-

дамэм и лэжьакІуэ: - Бейты-

гъуэн Сэфарбий и тхыгъэм се-

джащ жыпіэкіэ зэфіэкікъым.

Ахэр къытебгъэзэжурэ узэ-

джэнщ. Си щхьэкіэ, дапщэрэ

семыджэми, щіэщыгъуэ хызо-

Тхыгъэр зыгъэхьэзырар

ИСТЭПАН Залинэщ.

зыхэтщІэныр арагъэнщ.

нейм ціыху куэд теткъым

хьэным къыхохъуэ.

къым шІэныгъэ уиІэмэ.

Феджэт.

телъщ.

Сэ абыхэм сагъэгушхуэ, сыт

миниатюрэхэм, жыІэгъуэхэм.

Сэфарбий и гупсысэкІэм

гъэр гугъэзагъэщ».

къыхуэщхьэпэну

къызэролъэлъ.

къыхэкъузык ащи,

ТхакІуэхэу Ацкъан Руслан, Тхьэгъэзит Зубер, Сонэ Абдулчэрим, Бейтыгъуэн Сэфарбий, Созаев Ахъмэт сымэ.

• Псалъэухуахэр

Акъыл зиІэм и насып?

◆ЦІыху гъащіэр кіз зимыіз зэманым су ущытыныр. Сэ хьэкъыу спхыкіащ къыпыгъэпк а бжыизш. ♦Зыхуэмыфащэм цІыхугъэ кІэлъы-

зепхьэмэ, техьэлъэнуш. **♦Дэр-дэру зыхужыт!эхэр нэгъуэ**щіым къыжьэдэкімэ, къаугъэ идо-

♦Щытхъу тхылъ, дамыгъэ лъапіэ, саугъэт къэплъэ ухуэу дунейм утет нэхърэ, къэлътмакъ къапщтэмэ, нэхъ емыкіуншэщ

псалъэ фэладжэхэм фіэкіа къэдмыгъэсэбэпыжынумэ, ар кіуэдыжа пэлъытэш. ♦ГъащІэр узэрыхуейуэрэ емыкІуэкІ-

♦Адыгэбзэм щыщу нобэ зэжетІэ

мэ, гурыщІэ-гупсысэм зеужь, зеубгъу, нэхъ куу мэхъу. **♦ Хьэл Іуэнтіам жепізу имыдэнур и**

нэщІыбагъкІэ лэжь - езымкІэ сэбэпш ♦Гур лъым егъэлажьэ, ауэ къару

хэзылъхьэри и лъэр щІэзыудри пса-♦ Хьэл мыхъумыщІэм умыщІэххэу ха-

бээ зыкъыпхуищІынущ. ♦Псоми уегубзыгъэкІыу жыпІэу де-

лафэ зрумыгъэплъ – нэгъуэщІ къыплъысынукъым. **♦Бзэм и щытык!эр ар зы!урылъ лъэп-**

къым и хьэл-щэным хыболъагъуэ. **♦Мылъкур** – уэсэпсщ, щІэныгъэр акъылым шІыгъумэ – дыгъэпсщ.

♦Пэжымрэ пціымрэ яхэдэ, ауэ къыхэпхынум ухуэмыпаща – туми ухуеижынущ. **♦ГъащІэм укъыкІэрыхуамэ**, ахъ-

рэтым ушыІэш. ♦Адыгэм къысхуэгъэгъу псалъэр и щхьэм трилъхьэркъым, - къысхуэбгъэгъунщ, жеlэри абыкlэ и къуан-

арэзыныгъэм пэмыплъэу. ↓ЦІыхум гущыкі хуэпщіыну куэдрэкъым – лъэјукіэ гъэунэху.

шагъэр зыщхьэщех, нэгъуэщІым и

♦Зы упщІэ сиІэщ: акъыл зиІэм и насып? ◆Къызэрабжым хуэдэу дунейм цІыху куэд теткъым – нэхъыбэр гуэтщ, бгъу-

рытш. телъш. ◆Тхуэмыфащэ фІэтщу къыдапэсым щхьэпэ тхуэхъун гуэр хэдмылъагъуэми хэмылъу жысіэркъым.

♦Сом бжыгъэмэ куэдри мащІэри зыш - тІури къыдомэшІэкІ.

♦Зи гъащІэр хьэбыршыбыру зыхьам и ціэр къэпіэту ар зей лъэпкъым фіэфікъым – нэщіыбагъкіэ нэхъыбэрэ зи ціэ ираіуэри тхыдэм піийуэ

къыхэнэри аращ. ♦ЗэщыІеиныр напіэзыпіэм зэфіохьэ, зэкіужыным гъащіэр ехь.

♦Дзыхь бощіри - ущіогъуэж, шэч

бощіри - уоукіытэж. **♦Ахърэтым къик**Іыж зэрыщымыІэр Іейкъым - дунейм тетыр техуэркъы-

ми ар зы, къыпхуеижи дэнэ къипхын. ◆Адыгэбээ псалъалъэр иджырей адыгэ псэлъэкіэм куэдкіэ къыкіэроху, тхыбзэри елъахъэ. ♦ Хуитыныгъэ къызата закъуэ жыпІзу

хъийм уимыкі, ар къомызэуамэ къозытам птрихыжмэ, утыкум гъэпкІауэ укъинащ.

Къыпхуамыдэнур жумыІэнумэ, ущіэпсэлъэни щыіэкъым.

♦ЗыфІ къыпхуащІамэ, тІууэ гъэІу фіыщіэ жыгщ.

♦Акъылым фІэауаныр псэм щэхуу егъафіэ. ♦ЦІыхур зыхушІэкъу псом хуэны-

къуэкъым, зыхуэныкъуэ псом хущІэкъуркъым. **♦ Насып т**ІуащІэм къелым гъащІэ иІэщ.

♦Гугъэм и жьантІэм диныр къыдэсщ. **♦Псалъэр ядыжыпіэмэ, яіэщіэбуда** хуэдэщ, уапэрыуэмэ, къытрагъэзэжурэ ягъэныщкіунущ.

• Псори къохъуапсэу упсэумэ, сыт нэгъуэщі гуэныхь къэхьыпізу щыіэр? УэркІэ мыІейм ІуэхукІэ ухуэзакъым. **♦Тхыдэм дерс и куэдщ, къе**Іызыхыр мащІэщ.

♦Ущымыуауи ущіегъуэжынкіэ мэхъу; апхуэдэщ фіы пщіарэ фіыщіэ ямышІмэ.

◆ФІыр мащІэщ, мащІэр фІыкъым. **♦Тхыдэтхымрэ** тхакІуэмрэ куэдрэ яфІызэхогъуащэ: зыр щхьэщ, адрейр

♦Куэду зэгъ щыІэкъым: мащІэрэ Іэфіу жызыіар щыуакъым. **♦** Адыгэ усакІуэ гъўэзэджэ Бемырзэ Мухьэдин къызэринэк ащ усэ уахътыншэхэр. Абыхэм ящыщ зым ды-

«Адыгэу нобэ ущытыныр гугъущ, Ауэ сыт щыгъуэ щыщытар

Гугъу къудейуэ щытмэ, удэкІуэтэнти хъунущ - нашествие. икІи шынагъуэ зыпылъщ адыгэ нэ-

ар тыншу».

зы: адыгэ тхыдэтх шхьэхүитү дүнейм утетмэ, псэ хьэлэлу лъэпкъ зыужьыныгъэм и телъхьэ къэмылэнджэжу ущытмэ, лъэпкъэгъу куэдым хьэјупс уащіынущ, псэ тыншыгъуи къикІуэти уиІэнукъым.

гъуэу щыкіыркъым, къыпыкіэми ізфіыр щіокі. Дин зэхэдзэри цІыху зэхэгъэжри зыщ – тІури къайгъэщ.

•ФІыщІэ жыгыр адыгэщІым щІа-

◆ПцІыр иракъух, пэжыр къафІыдеху. ♦Насып вагъуэм къышІэкІын имыух щіыкіэ ижын щіедзэ.

◆Нэмыс зиІэм имыІэ щыІэкъым, ауэ ар фіэмащіэщ. **♦Задэбгъэшурэ тхышэ уохъури**,

тхыбыІури дзыуэ къыпхуадзыж къэблэжьащ. Жыг гъуэлэжым хьэтыру иІэм нэ-

хъыбэкІэ нэмэзыбзэм ущымыгугъ. ♦ЦІыхум и нэр нэхъ къызыхуикІыр къызыхуимыгъэщ Іаращ. ◆«МылІэжыныпсэ сІуткъым», - же-

Іэ адыгэм. Гупсысэ куущ! Псэри **уахътыншэу зэрыщымытыр зыщІэр** акъылкіэ узыншэщ. **♦ Акъыл т**І́ысар губжьыркъым.

♦ Мыхьэнэ хэіэтыкіа ціыхум щигъуэтыр, щізуэ зыгуэр гъащізм хилъхьэмэш. МащІэр гуапэ зыщыхъум, нэхъыби

хуэфащэщ. →Жэщым жейрэ махуэм щхьэукъуэм и нэр къэмыпщју гъащјэр еух.

♦Іэпкълъэпкъыр мэпсалъэ, жиІэр зэхэпхмэ. ◆Дунейр къутэжыну жыхуаІэр шып-

сэщ – ціыхур текіыжыну аращ! ◆ГъащІэр макІуэ, здэкІуэми здэжэми хъыц химыщіыкіыу.

Зыхуэныкъуэр зыщІэр акъылкІэ къулейщ.

•«Зылі ищіэн сщіащ», – жыпіэу умытіысыж - куэдым ялъэмыкіын зи къарум къихьа щыІэщ.

♦Зи щІэныгъэр куу хъуам и къэухьыр фіэмэщіэнущ. ♦Гур мызагъэмэ, узыншагъэмкIэ зэ-

ранщ, ціыхугъэмкіэ сэбэпщ.

Уи щхьэр мылажьэмэ уотынш – зыкъомрэ.

♦Быныр зеиншэ хъурей щыхъур адэанэр щамы!эж махуэракъым - абыхэм я уэсятыр ІэщІыб ящІмэщ.

♦Чэнджэщ ботри, къолъеиж, хъуэн бодзри, тохуэ. ♦Акъылыр пцІымрэ пэжымрэ я Іы-

хьэгъущ. Узэджэр фІымэ, дэгуш. ♦ Іущ ухъуакІэ ущыуэн къэнэнукъым.

♦Ауан щІын хуей куэд дунейм щызокІуэ, фызым зыхуэзыгъэгусэ лІыр псом япэ иту.

♦Гуащэ жьейм пэгъунэгъуу нысэ бзэ Іэфі щыіэкъым. ◆«Псэр хэмыту зы тэлай къэзгъэщIащэрэт», - жызегъэІэ мы дуней нэп-

цІым. **♦Уи бий кізуфіыці къыпфіэщіу** екіуэкіым, уризырикіыу къыщіэкімэ укъиукіакъэ?

♦ Хэт и зэфІэкІри нэпсейм къызэрилъытэр сом бжыгъэщ.

∢Жэщи махуи щІым унамыгъэсу укърахьэкІ нэхърэ, уэр-уэру зы лъэбакъуэ пчыжыныр насыпщ

♦Мыбыхэм ущІыхэтыни щыІакъым жијзурэ нэпсейм уи лъапсэм фізфІыпсу псы иригъэжыхыжынщ. **♦Адыгэ хабзэ: блэкІа лъэхъэнэщ**;

адыгэ нэмыс: блэкІ зэманщ. ♦ Насыпыр къоуаліэмэ - уреуд, къыплъысмэ – дамэ пхуохъу ♦ Адыгэ хабзэ: пщылІыпІэм лъэпкъыр

щитам зекіуа псэукіэ. ♦Зи жьэр зыхуэмыубыду дунейм тетхэращ пэж жызыІэр.

♦Губжь – зи тэмакъым ІэфІ къы-

темынэжа псалъэ дахэщ. ♦Хьэл делэр гъащІэ гъуэгум тегуэшащ: кіыхьмэ – кіыхьщ, кіэщімэ –

кіэщіщ. ♦Лъагъуныгъэм и къежьапІэр и лъагапіэщ, адэкіэ кіэрыхуурэ кіуэнущ.

•ФІы пщІэрэ пщыгъупщэжмэ, уи насыпщ – узэрыщыгугъын щыІэкъым.

Диным езым и философие иІэжщ – жы І эда Іуэ мыхъумэ, ар дауэгъу хуей-

къым. ♦Гуфlапщlэм улахуэ хэха иlэкъым – гум пыкіыр и уасэщ.

♦ЦІыхугъэр насыпщ, ауэ насыпыр цІыхугъэкІэ къулейкъым. ЖыпІа псалъэм ерыщу утемыт, нэ-

хъыфі гуэр щыіэнкіэ хъўнущ. **♦Иджырей адыгэ хьэгъўэлІыгъуэр** урысыбзэкІэ зы псалъэу зэбдзэкІ

БЕЙТЫГЪУЭН Сэфарбий.

купщІэр нэсу къызэримыгъэлъагъуэр). Абыхэм ущеджэхэмыгъэгъуэщэжауэ, глобализацэм хуэкlуэ дунейм и жьан-тlэм нэс укъуэдиин хуейщ», кІэ, уагъэгупсысэрэ икІи упагъэдыхьэшхыкІым къышымынэу, философие гупсысэ куу зыщІэлъ защІэщ. Сыту къызжијат абы. піэрэ ахэр къигъэщіыным тхакІуэр хуэзышар? «Псалъэухуар къызыхэкІыр къыпхуэщіэну си гугъэкъым, ар гъалым слъэмыкныу сеупщат «ди анэдэлъхубзэм теухуауэ щІэм и щэхущ. Лъым къызыпхиву арагъэнщ жызоІэ, - къыкіэщіу сыт жыпіэнт?» жысіэри. хегъэщ Сэфарбий. - Дуней

зэрымыІупщІыр,

узытетым щыплъагъу псоми

къыхокІ ар. Ауэ псы блэжым

псоми бдзэжьей къызэрыха-

мыхыфым ещхьщи, умыбдзэ-

жьеящэмэ-щэ? Махуэ къэс

узэплъ-плъагъум - машинэ

зежэм, унэ щытым, бзу блэ-

лъэтым, цІыху зэбгъэдэтхэм е

зэпсалъэхэм, тхылъ узэджэм,

нэгъуэщІ куэдми - зыри къыб-

жамыlэу екlуэкlыурэ зы махуэ

гуэрым гупсысэ куу е гурыщІэ

щІэщыгъўэ къуатынкІэ мэхъу.

Къапщтэмэ, ІуэрыІуатэр твор-

чествэ жыхуэтІэм и щІэдза-

пізу аращ, ар лъагапізу бгъзув

Іэным хуэІэижьхэр», - жеІэ.

ЩІэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ

Сафарби Бейтуганов

КАВКАЗСКАЯ ВОЙНА

и адыги:

ИСТОРИЯ И ПОЛИТИКА

мылъыжыр.

сэри сијаш».

къызолъытэ.

лъэмакъым

дзыхьщІыгъуэджэми

Сэфарбий

абы ублэхъуэпсыкІыу узэхъуэп-сэн бээ дунейм теткъым», арат жэуапу къызитар. И щхьэм, и псэм зыгуэрхэр щызэхэзеуэу, зыпэрыт ІэнатІэм нэгъуэщІхэр щилэжьын хуейуэ къэгъуэгурыкІуащ Сэфарбий. Ар зэран мыхъумэ сэбэп къыхуэхъуакъым, дауи. НэгъуэщІт архив ІуэхущІапІэм щигъэкlyа илъэсхэр. «Лъэпкъ, гъащІэ Іуэхуу сызымыгъэжейуэ шхьэм илъхэм абы зыщезгъэубгъуну Іэмал нэхъ згъуэтащ», - жеlэ Бейтыгъуэ-

хъунукъым. Лъабжьэр хэутэн умыщіу ухуэсакъмэ, къуи- Сэ мызэ-мытізу сыхуэзащ тыну щхьэкіэращ пціы зыхэ- Сэфарбий, сепсэлъылізнуи, Сэ мызэ-мытІзу сыхуэзащ Шхьэщытхъуи пшыхь слъагъунуи, и тхылъ гъэ хэлъу къащыхъуну сыхуейседжэнуи си насып кърикъым, ауэ апхуэдэ лъабжьэ хьэкlащ, уеблэмэ и ІэдакъэщІэкІхэм щыщхэри комкъэзылъхуахэм пьютеркІэ къэсщыпащ. яхэтащ ІуэрыІуэдз, нэгъэсауэ тхыдэ лэжьыгъэхэм къадэ- литературэм иджыри къэс хэпсэлъэкІэ зыщІэхэр. «Псакіуэу, абы ціыху щхьэхуэхэм мытауэ щіэ гуэр хэзылъхьахэм лъэухуа тхыныр къызэрысяхуитхахэри, и псалъэухуахэ- пщІэ лей яхудощІ. А пщІэр къризгъэлъагъуэу ри, къыхуатхахэри, и гупсысэр шэщіауэ къызыхэщ тхыжысІэнщи, зэпымыууэ псалъэ шэрыуэхэр щызэхэпхкіэ. уи адэм и анэри, уи анэм и адэри, укъэзылъхуахэри щыкIvаш. жьэрыІэзэкІэ, уи щхьэр лэжьэххэмэ, узэрикіуэн лъагъуэтэкъэ? Си адэми абы и адэжми уэрэд дахэу жаlэу щы-тащ, Бейтыгъуэнхэ ноби я диз ІущыгъэмкІэ куэд щіаўэ лант зиіэр нэхъыбэ хъуху, ди мащІэкъым уэрэдыжь жытхылъхэр ди пащхьэ къизылъ-Бейтыгъуэным иІэ лъабжьэм хьа Бейтыгъуэн Сэфарбий езым хуэгъэза псалъэхэр зэпсы щІигъэлъэдэн, имыгъэхедгъэхмэ мынэхъыфіу піэрэ гъужын, Тхьэм къритар къигъэсэбэпын хузэфІэкІащи, ар жыхуиІэ гупсысэм сытригъэезыми дэри ди насыпышхуэу гушхуащ тхыдэджым хужаlа-

щысхьыну. **Нало Заур**, *тхакіуэ, щіэны*цІыхум «уи дежкІэ тхылъыр сыт?» жыпІзу уеупщІыныр тІзкІу шэрыуэхэр я зэхэлъыкІэкІи. илъэс я гупсысэкіи, я гъэпсыкіэкіи мыдрейр мырати жиізу зэхи-къуэпсыбэщ. Абыхэм яхэтщ дзыркъым, игу нэхъ нэсым тозыбжанэ ипэкІэ апхуэдэу зыхүэзгъэзат Сэфарбий. Къызыакъыл жан зыщіэлърэ зэпіэхэкІари шІэныгъэм и мыхьэнэр зэрыту къыжыlахэр, бзитlкъыщІэгъэлъауэ и псэлъэкІэ Іужажэхэмрэ шэрыуэмкіэ къызжиіэмэ си щхьитІхэмрэ гуапэу арагъэнт. «Зыми хуэбящыдыхьэшххэр, гуапагъэмрэ псэ къабзагъэмрэ я щІыхьыр гъадэ мыхъун акъыл къигъэлъагэу зыlэтхэр, зи цlыхугъэр мылъкукlэ зыхъуэжхэм яхуэхъуапІэш ар. Куэд уеджэн хуейщ, ар уи мыІэпэгъумэ, гъэзахэр. А псом я къалэныр зыкіэ зэтохуэ: гупсысэ куудунейм щекіуэкіыр къыпхуэщІэнукъым, хьэблэ псауфІэкІыфынурэ акъылышхуэрэ ящІэлъщ, къым. Лъэпкъ зэхэшІыкІым. гъащІэм и къэхъугъэ псоми лъэпкъ нэмысым, шэнхабзэм поджэж – хьилмышхуэ зыб-

хэм щыщхэр мыбдеж къы-

ФІыщіз жыг зыхуэфащэ СЭФАРБИЙ нэхъыбэу цІы- зы Іыхьэщ, ауэ абы укъинэ, ахэр зэриІзужьыр гурыІуэхум къызэращіэр и псалъэухуа- укъыщызэтеувыіэ хъунукъым, хэрщ (Бейтыгъуэным къыхе- абыкіэ лъэпкъым и Іуэхур кіуэгъуэщ. Лъэпкъым и цІыхушхуэу Къэзанокъуэ Жэбагъырэ Пагъэщ «жыlэгъуэ» псалъэм и тэнукъым. Укъызыхэкlам и щІэ Бэчмырзэрэ я ІуэхущІатхыдэр адрейхэм епхын хуейщ, фэм Бейтыгъуэным пищэну абы «афоризм» псалъэм и лъэпкъым илъэс минитI-шым хущІокъу... абыхэм иракъухь къриубыдэм къикIva гъvэгvр щхьэхуещэхэр, гъэпцlакlуэхэр, къузгъунхэр, щхьэщытхъухэр, дыгъуакlуэхэр, акъылыншэхэр.

Хьэх Сэфарбий, тхакіуэ: -.Литературнэ тхыгъэр тхылъ Жызыlэн зи куэд, сытми щыхъур – ар цlыхухэм я гум lyэху еплъыкlэ щхьэхуэ хузиlэ дыхьэмэщ, щlэджыкlакlуэр Іуэху еплъыкіэ щхьэхуэ хузиіэ дыхьэмэщ, щіэджыкіакіуэр ціыхум, урысыб зэми адыгэб- зэми зэхуэдэ дыхьэмэц, гъащіэм ухумить віущсалъэ икІи иритхэ щІэныгъэ- мэщ, дунейм, цІыхум и псэукІэм уригъэгупсысмэщ. Дэ къызэрытфІэщІымкІэ, Бейтыгъуэныр абы хущокъу, и ІэдакъэщІэкІхэм я нэхъыбапІэ-«Адыгэбзэр фІыуэ пщІэмэ, ми а мурадыр щызэригъэхъу-ліэн хузэфіокі... Къэтщтэнщ, псалъэм папшІэ, зы: «Зи къару илъыгъуэм щІэгъэкъуэн и куэдщ». Псалъэ зыплІытхущ мыр зэрыхъур. Ауэ абыхэм укъыщеджэкІэ куэдым урагъэгупсыс... Мы псалъэухам хэт псалъэ къэсыхункіэ жыіэгъуэм и мыхьэнэм зэрыхуэлажьэм гу лъыдывгъатэт. Зы псалъэ хэткъым нэгъуэщІ зыгуэркІэ зэпхъуэкІ е и пІэм ипх хъуну. Псори зэпыщащ, я піэм итыжщ.

къым Да къызарытпъытамкіа Іэзагъэ, Іущыгъэ жыхуаІэжыр араш. Тхьэгъэзит Зубер, *усакІуэ*: Япэ рассказ, япэ поэмэ, япэ роман... Апхуэдэхэм я гугъу шытшікіэ, дэ фіыкіэ дигу И къокі ахэр зи Іэдакъэщіэкіхэр, хуэфащэщ Бейтыгъуэным... «Псэлъэгъум» гупсэхуу къеджа гъэшхуэхэри Сэфарбий и дэтхэнэ зыми сыкъыгуры уэну тхылъ зыбжанэхэм щызэгъэ- си гугъэщ. Ди жагъуэ зэрыхъу-Дапщэщ ухуэзэми щи, куэдым тхэлъщ зы хьэл къыбжиlэну щlэщыгъуэ гуэр мыгъуэ: къэзылэжьым и пщlэр къызэригъуэтынум шэч хэлъ-къым зи махуэр зыхуэдгъэлъа-піэ нэхъыжьыфіым. Ауэ апхуэ-шынэ. Дывмыгъэшынэ – такъыдэтэ, ахэр щызэхуэхьэса лъэпкъыр нэхъ къулей мэхъури – дывгъэгуфіэ. Дыщіе-

ЗэпхъуэкІи бгъэІэпхъуи хъуну-

гъуэжынкъым. **Ґъут Іэдэм**, *щІэныгъэлІ:* -Ди гугъэмкіэ, «Псалъэ псэу» тхылъри литературэм и закъуэ гъуэр зэгъэдзэкlауэ зытхы-и унейкъым, нэхъ тэмэму жы- жа Епифанцевым и лэжьыпіэмэ, ар щэнхабзэм и Іуэхущ гъэхэр и пэм къыщыщіэдзафилософиеми, хабзэми, цыхугъэми, гъуазджэми зэ-

гъэлі: - Бейтыгъуэным и псалъэ дайуэ. Ди гугъэмкіэ, езы тхакІуэм мыр мыбы щыщти, мыдрейр мырати жиІэу зэхитхыхь. ИкІи ар хъарзынэщ: нэгъуэщІ зыгуэрым кІыхьу къригъэкІуэкІын хуей хъунур абы зы псалъэухакІэ гукъинэ пщыхъуу къејуатэ... Псалъэр купщафіэ ищіын щхьэкіэ, тхакіуэм ізмал куэд къегъэсэбэп. Абыхэм гушы эк эк къипхъуатэу занщ эу ящыщщ жыІэгъуэм хэт псалъэ нэхъыщхьэ дыдэм и мыхьэнэр

публицист: - Сыт-тІэ. Бейты-

Сафарби

Бейтуганов

ИНТЕЛЛЕКТ —

СТЕЗЯ БЕССМЕРТИЯ

зэблидзыжу къыщыхъур. Іутіыж Борис, драматург,

зэм ещхьу, псалъэм зэрыриджэгурщ. Арауи къыщІэкІынущ, бзэ и lуэхукlэ жыпlэмэ, Бейтыгъуэным и зэфlэкlым щэху нэхъыщхьэу хэлъыр псалъэрыджэгур. Дэ зи гугъу тщІыр псалъэхэр зэблагъзувыкІыурэ я мыхьэнэр щызэблашыркъым. Ар сабий

нэхъ удэзыхьэхыу хэлъыр?

Гъущэрыущием хэмыту, пэжыр

гъэщІэгъуэну, удихьэхыу зэрыхужыІэрщ. КІэщІрэ тІэкІуи

кіэщіэпіэскіуэжу жыхуаіэм те-

ту зэрыгушы Іэфырщ. Актёр Іэ-

Іэщіагъэщ. Дэ жыхуэтіэр а мыхьэнэ дызэсэжахэм, узэlусэ мыхъуну къытщыхъухэм щащІэнакіэм, щадэгушыІэм, зэрыпэжым фіэкіа нэгъуэщі хуабагъ зыщІэмылъыж псалъафэ «щтаучхэм» щатегушхуэм, «щтэр» дилъэурэ димыгугъэххэу хъуаскіэщіэ къыщыдригъэхым дежщ... ЖыпІэнуракъэ, гугъущ, пыбзарэ кіэщіу, къыщіэхузыкіарэ къи-кіыу, абы и щіыіужкіэ удихьэхыу зыгуэр зэхэплъхьэныр. Ар хъарзынэу къохъулІэ Бейтыгъуэн Сэфарбий.

Хьэіупэ Джэбрэіил, композитор: - Бейтыгъуэн Сэфарбий адыгэхэм фІыуэ яцІыхуу піэрэ? Си фіэщ хъуркъым. Зыми и жагъуэ ирыремыщІ. ауэ нобэ тхылъ еджэр мащІэ псынщІэу зэрыхъуам къыхэкІыу, абы жиІэр гупсысэшхуэ зыщІэлъ и тхыдэ хэлъщ. лэжьыгъэхэм, и жыlэгъуэхэм щыпыгуфlыкl къысхуихуэу, сыкуэд щыгъуазэкъым. Аращ Сэфарбий и гъащіэми и гуащіэми ціыхухэм фіыуэ щіыхамыщіыкіым и щхьэусыгъуэр.

Абы къыдигъэкІа псалъалъэм и мыхьэнэр къэлъытэ-КъищынэмыщІауэ. гъуейщ. Сосналы СулътІан теухуа тхылъ бэлыхь и Іэдакъэ къыщІэкІаш. къыщыдэкІа «Время - творец сущего» и тхылъым акъыл къыхыумыхынкІэ Іэмал иІэ-

тхэ шхьэкІэ, Бейтыгъуэныр адыгэбзэми фІыуэ хуэшэрыуэщ. Псом хуэмыдэу тхыдэр уасэншэщ. Ди лъэпкъым

«Эльбрус» тхылъ тедзапіэм къым. Нэхъыбэу урысыбзэкІэ зи лъабжьэ и лэжьыгъэхэр щхьэм кърикlyа гузэвэ-

и къышхьэшыжакІуэу къоув.

уэ и кіэм нэсыху зэпкърихри, пэжыр зи лъабжьэ и жэуапыр тхылъу къыдигъэкІыжыну хузэфlэкlащ. Лъэпкъым и уlэгъэмрэ и узымрэ фІыуэ щыгъуазэ тхыдэтхыр къызыхэк ар апхуэдэу хэутэн щащікіэ, абы Сэфарбий къыщысцІыхуам партым и лэжьакіуэт. Гушыіэ дахэр сыт щыгъуи фІэфІщ икІи езыми хэлъщ. Аращ ущыдэ-

къыщІыппэджэжри. Апхуэдэу гушыІэр зыфІэфІ щІэныгъэліыр куэдрэ зэрыпсэунум шэч къытесхьэркъым. Ар укіэлъыджэм бгъуэт ныбжьэгъу унэсыныр гугъуехьым щыщ гъэдэлъ цІыху псэ къабзэм гъуэн Сэфарбий и тхыгъэхэм пэжщ. Узыншагъэ быдэ иІэу,

лъагъуэ...

Налшыкдэсхэм

• Футбол

КъыкІэлъыкІуэ дакъикъэхэм джэгупіэ губгъчэм ше-

кІуэкІ бэнэныгъэр нэхъ зэ-

къуэкъур нэхъыбэу щекТуэ-

хунэсыртэкъым - и къежьа-

Іыхьэм хухаха зэман нэ-

Зэман кіыхькіэ хьэщіэхэм

къыхуегъэгъэзакъым

кІуэтащ, арщхьэкІэ зэпэщІэ-

Къэбэрдей-Балъкъэрым

хэм щагъэужьыхырт.

щхьэхъумэм

тыныгъэ

шІыпІэкІэ

хьэр иухащ.

кІыр губгъуэм и курт.

текІуэныгъэ

ЦІыхубэ зэкъуэтыныгъэм махуэм ирихьэліэу, КъБР-м и Лъэпкъ музейм, СурэтыщІ гъуазджэхэмкІэ Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэ музейм щекіуэкіащ «Гъуазджэхэм я жэщ» Іуэхум иращіэкіа зэхыхьэ гуапэхэр.

ЛЪЭПКЪ музейм зэуэ выставкэ зыбжанэ щагъэлъагъуэ:«Было такое время», «Дар сибирской школы ксилографии Германа Паштова», Пащты Герман и Іэдакъэ къыщІэкІа лэжьыгъэхэу музейм и фондым хэлъхэр. Глуховцев Александр адыгэ, балъкъэр цІыхубэ таурыхъхэм яхуищІа сурэтхэр.

Лъэпкъ музейм и къуда мэм и унафэщІ Къантемыр Ларисэ зэрыжи амк іэ, Глуховцев Александр и лэжьыгъэ ягъэлъагъуэхэр художникым музейм тыгъэ хуищІа-КъыжыІапхъэщ, художникым и гъащІэм къриубыдэу тхылъ 200-м щ игъум сурэтхэр зэрахуищІар, сабий тхылъхэр, адыгэ, балъкъэр хьэрфылъэхэри хэту.

Гъэлъэгъуэныгъэм хэдгъэхьащ 50 гъэхэм я кізуххэм, 60 гъэхэм я пэщіэд- зэрехъуліар • Гъэлъэгъуэныгъэхэр

Гъуазджэхэм я жэщ

зэхэм Глуховцев Александр и гъуэн плъэкІыркъым. Іэза- рисэ. Іэдакъэ къыщІэкІа лэжьы- гъышхуэ зыхэлъ сурэтыгъэхэр. Нарт ІуэрыІуатэм щІым и лэжьыгъэхэмкІэ хыхьэу, мы мазэм нэгъуэщІ къыхэщ ліыхъужьхэм я сурэт псалъэншэу гурыіуэгъуэу

умыгъэщІэ- нэр, - жиІащ Къантемыр Ла-

«Гъуазджэхэм я жэщым» Іуэху гъэщІэгъуэнхэри къыщхъуэкlэплъыкlэхэр, «къо- къигъэлъэгъуащ ар зытри- зэрагъэпэщащ. Пащты Герпсэлъэным хуэдэү», къы щІыкІа таурыхъым и мыхьэ- ман мастер-классхэр ири-

гъэкІуэкІащ, и выставкэм къекІуэлІахэр и лэжьыгъэхэм хигъэгъуэзащ. Фигу къэдгъэкІыжынщи, музейм и пэшышхуэм щагъэува «Дар сибирской школы ксилографии

Германа Паштова» выстав-

Джэдыкъуэ

Шэджэмыпсым

ущефэни иІэщ.

Лашынкъей

щагъэпскіын щхьэхуэу яіэщ.

Лашынкъей

щыі псы хуабэр ціыхухэм

фІыуэ яцІыхуркъым, ухуэны-

гъэхэр зэрамыухам къыхэ-

кіыу. Бассеиным ит псыр

пщтыркъым - градус 30 и хуа-

багъыу аращ. Зыгъэпскіы-

піэм нэмыщі, псы хущхъуэ

Джилы-Су

Джилы-Су уэхыр тенджы-

нэхъ лъагэш. Іуащхьэмахуэ и

зэ. Къэбэрдей-Балъкъэрым

и щіыпіэ нэхъ дахэ дыдэхэм

Мыр зыгъэпсэхуным хузэгъэ-

пэщакъыми, цІыхухэм шэтыр

ягъэувурэ щІэсу аращ. Ап-

хуэдэу зэрыщытми, жэщым

градусипщІ фІэкІа зэримы-

хуэбагъми емылъытауэ абы

цІыхухэр щопэкІу. Псы хущ-

хъуэ зэрыт гуэлыр зы фІэкІа

зэрымыхъум къыхэкІыу зы

махуэм цІыхубзхэм, адрей

къуажэм

лэжьыгъэхэр абы республикэм тыгъэ хуищІащ.

Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэм Эстетикэ гъэсэныгъэмкІэ Къэзанокъуэ Жэбагъы и цІэр зезыхьэ центрым щІынымкІэ, арджэнхэр гъэхьэзырынымкіэ, ятіэ гъэжьам елэжьынымкІэ мастерклассхэр шаташ. Центрым и гъэсэнхэм музейм къекlуэлІахэм папщІэ концерт гукъинэж ятащ. Художник Дэцырхъуей Рузани музейм и хьэщІэхэр щигъэгъуэзащ и лэжьыгъэхэм.

Къэралым и щІыналъэхэм щэнхабзэм, гъуазджэм. лъэпкъ хъугъуэфІыгъуэхэм ехьэліауэ щрагъэкіуэкі мыпхуэдэ зэхыхьэхэм гъэ къэси я щІзупщІзм зэрыхэхъуэр гуапэш. Къапштэмэ, ди республикэм шыпсэүхэм къинэмыщіауэ, хьэщіэхэри хэтащ зи

Ди щІыналъэм къыщыщІэж псы хущхъуэхэр

Ди республикэм псы хушхъуэ пштыр къышыщІэж щІыпіэ куэд иіэщ. Псы хуа-бэхэр вулканхэм япэгъунэгъуу, абыхэм къагъэплъу аращ щіэныгъэліхэр Іуэхум зэреплъыр.

ІУАЩХЬЭМАХУЭ вулканым иужь дыдэу лавэ къызэрыридзрэ илъэс 2000 мэхъу икІи ар ункlыфlыжауэ къалъытэу щытащ, ауэ мы зэманым шІэныгъэліхэм зэрыхуагъэфащэмкІэ, ар «жейуэ» аращ. ИджыпстукІэ ар нэхъ куууэ ядж икІи кІэлъоплъ. Абыхэм зэрыжаІэмкІэ, вулканыр зэрымыункІыфІыжам и щыхьэтш бгы джабэр къызэрычэр, гъуэзфізіу къызэры-Бгышхьэм 5000-кІэ удэкІуеймэ, уэс зытемылъыж щІыпіэхэм ущрохьэлІэ, къухьэпІэ лъэныкъуэмкіэ лыц къышыкіыу щыщІидзащ, щІыри нэхъы-бэрэ хъей хъуащ. ЩІэныгъэлІхэм жаІэр абы теухуауэ зэтехуэркъым, хэти илъэс минкІэ вулканыр къэмыушыну жеја, хати нахъ пасач къэхъуну хуегъэфащэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым псы пштыр къышышіэж и щіыпіэ куэдым зыгъэпсэху піэхэр, зыгъэпскіыпіэхэр щаухуащ. Абыхэм цІыхухэр щыкуэдщ - ди щІыпІэм щыпсэухэри зыплъыхьакІуэ къэзыкіухьхэри куэду йокіуаліэ. Узыншагъэм сэбэп хуэхъуу къалъытэ нэхъ цІэрыІуэ дыдэхэм ящыщ Аушыджэр, Джэдыкъуэ, Янтарный, Ла-шынкъей, Джилы-Су, Серебряный, Светловодск щыІэ хьэмэмыр, Долинск.

Аушыджэр

Аушыджэр псы хуабэр нэхъ цІэрыІуэ дыдэщ. А къуажэм пэмыжыжьэу 1950 гъэхэм щІыдагъэ къыщалъыхъуэу, щІыр километри 4-кІэ яубрыуауэ икІи псы пщтыр къыщіэжауэ щытащ. А щіыпіэм деж гуэл къыщыхъуат. А зэманым къуажэдэсхэм абы

зыщагъэпскіыу щіадзащ. Иджыпсту «Аушыджэрыр» илъэс псом лажьэ зыгъэп- зым псы щІыІэ, адрейм псы сэхупІэ хъуащ. ЩІымахуи пщтыр иту. Сабийхэм папщІэ гъэмахуи абы къыщыщІэж щхьэхуэу зы бассейни щапсым и пщтырагъыр градус щіащ, сантиметр 45-рэ фіэ-50 мэхъу. Абы щаухуащ хьэ-

щіэщи, шхапіи, бассейнхэри, нэгъуэщІхэри.

Джэдыкъуэ

«Джэдыкъуэ» псы хуабэ къыщІэжыпІэр Бахъсэн щІыналъэм хохьэ. Ар Прохладнэ къалэм къикІыу Іуащхьэмахуэ кІуэ гъуэгушхуэм пэмыжыжьэу щытщи, цІыхухэр тыншу йокіуаліэ. Ар Урысей псом щыцІэрыІуэщ. Абы дэтщ «зэтІолъхуэныкъуэкІэ» еджэу бассейн тіурытіу тіу, кіа й мыкууагъыу, градус 35-рэ и хуабагъыу. Апхуэдэу абы дащІыхьащ сабийхэм папщІэ центр, спорт утыку цІыкІу, хьэщІэщ, зыгъэпсэхупІэ, нэгъуэщІхэри.

Янтарный

Прохладнэ шІыналъэм хыхьэ Янтарнэ къуажэм иджыри СССР-м и зэманым къыщызэІуахауэ щытащ псы пщтыр иту зыгъэпскіыпіэ, ауэ зэlузэпэщ ящlу зэрыщадзэрэ куэд щакъым. Бассейныр тіууэ ягуэшащ, зы лъэныкъуэмкІэ цІыхубзхэм, адрей лъэныкъуэмкІэ цыхухъухэм зыщагъэпскыу. Абы нэмыщІ сабийхэми зы-

махуэм цІыхухъухэм зыщагъэпскі.

уикіыу лъэсу умыкіуэмэ, нэ- ирагъа гъуэщі екіуэліапіэ иіэкъым. щащэ. Псым и хуабагъыр градуси 4

Серебряный

къудей хъууэ аращ. Мыбы къекІуалІэхэм я нэхъыбэр псы хущхъуэм йофэ. Языныкъуэхэм псыр зэрышІыІэм щхьэкІи къамыгъанэу зыщагъэпскі икіи абы иужькіэ илъэс псом мысымаджэу

Светловодск хьэмэмхэр

Дзэлыкъуэ щІыналъэм хыхьэ Золкэ псым пэмыжыжьэу Светловодск къуажэм псынэ хущхъуэ куэд къыщыщюж. Абыхэм ящыщу нэхъ цІэрыІуэ дыдэщ псы зым нэхърэ метр 2500-кІэ хуабэ къызыщІэжыр. Ар совет зэманым къагъуэтауэ ищхъэрэ лъэныкъуэмкІэ хуощытащ, щІы дагъэ къалъыхъуэрэ пэт. Псы хуабэм хьэмэм тращІыхьауи щытащ. ящыщ зыщ. Бгым удэкІыу а Псыр метр 1870-кІэ къыдращІыпіэм уекіуэліэну гугъущ. шей, градус 48-рэ и пщтыра-

Долинск

Налшык и Іэгъуэблагъэм хиубыдэ Долинск зыгъэп-сэхупіэм иіэщ 1969 гъэм яухуа, псы хущхъуэ ущефэну галерее 36-рэ, къижыпІэ иізу. Мыбы къекіуаліз псыр зы километркІэ щІым къыщаш. А псыр зыгъэпсэхупІэхэми йокІуалІэ. Абы нэмыщІ, Долинск и псыр Налшык къалэ дэт завопсынэм Джилы-Су дым яшэ, бащырыбэхэм ирагъахъуэри, тыкуэнхэм

БИЦУ Жаннэ.

кэм хагъэхьа ксилографие КъищынэмыщІауэ, СурэтыщІ гъуазджэхэмкІэ музей

и егъэджакІуэхэм дыщэидэ

СурэтыщІ гъуазджэхэмкІэ музейм и унафэщІ Ремхен Еленэ къыхигъэщащ «Гъуазджэхэм я жэщ» Іуэхум хыхьэу къызэрагъэпэща зэхыхьэхэр республикэм щыпсэу лъэпкъхэм я хабзэхэм ехьэліауэ къызэрыхахар, щІэщыгъуэ, щхьэпэ зэращІэным яужь

гугъу тщІа Іуэхухэм.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

«Кубань Холдинг» (Павловская) - «Спартак-Налшык» (Налшык) - 0:2 (0:1). Павловская. «Урожай» стадион. Щэкіуэгъўэм и 4-м. ЦІыху 250-рэ еплъащ.

Судьяхэр: Прокопов (Волгоград), Харченкэ (Дон Iус Ростов), Пичугин (Ставро-

«Кубань Холдинг»: Габлие, Пахлеванян, Богдаев, Игнатьев, Парадин (Сухарев, 20), Къардэн, Иванков (Шульжевский, 61), Дыщэкі (Цимбал, 46), Папикян, Мнацаканян (Лаврищев, 46), Матюшенкэ (Куприянов, 71).

«Спартак-Налшык»: Сиукаев, Мэкъуауэ, Далиев, Лелюкаев, Белоусов, Жангуразов (ЛІуп, 67), Ашуев (Хьэціыкіу, 90+), Топурие (Черт-Масленников, коев, Торосян, ХъутІэ.

Топхэр дагъэк ащ Ашуевым, 40 (0:1), Топурие, 55

Дагъуэ къыхуащіащ: Дышэкіым, Папикян, Топурие, Жангуразовым, Торосян. Пенальти худэгъэк акъым

Япэ гупым щекІуэкІ зэхьэзэхуэм и епщыкІуханэ джэгугъуэм хыхьэ зэlущlэм хэту щэкІуэгъуэм и 4-м «Спартак-Налшыкыр» Павловскэм щы-ІушІащ шІыпІэ «Кубань Хол-

ДИНГ»-М. ЗэпэщІэтыныгъэр командэхэм хуэму ирагъэжьащ. Зэхьэзэхуэм щыпашэхэм ящыщ хэгъэрейхэм нэхъыфІхэм зыкъыкІэрагъэхуну хуейтэкъыми, я джэгукІэр тэмэму зэрызэтраухуэным хэтт. «Спартак-Налшыкым» иужьрей джэгугъуэхэм къыщигъэлъэгъуа зэіущіэ купщіафіэхэм адэкіи шыуагъэншэу къызэрыпищэным хущІэкъурт.

Джэгур зэрыщІидзэрэ зэман куэд дэмыкlауэ, «Кубань Холдинг»-м япэ ебгъэрыкlуэныгъэр къызэригъэпэщащ. Хэгъэрейхэм къыхата угловойм иужькІэ езыхэм ящыщ зы щхьэкІэ топым кІэлъеуэжащ, арщхьэкІэ щытыкІэр зи нэІэ щІэт ди гъуащхьэтет Сиукаев Арсен ар гугъущэ демыхьу къиубыдащ.

Хэгъэрейхэм я тІасхъэхэм щыгъуазэ зызыщІа налшыкдэсхэм хуэмурэ зыкъызэкъуахын щадзащ. Ди щалэхэр ебгъэрыкІуэу топыр къызыІэрыхьа Жангуразовыр я хьэрхуэрэгъухэм я штрафнойм шихьэм лъэшу еуащ, арщхьэкІэ абы и топыр зымащІэкІэ гъуэм щхьэпры-

зыкъызэкъуахмэ... хъуа хэгъэрейхэм я гъуащхьауэр топым щеуэм Масленниковым абы зыпэщІидзэри, ебгъэрыкІуэныгъэр къызэпиудаш.

Павловскэдэсхэм я жыджэрагъым и жэуапу «Спартак-Налшыкыр» контратакэ лъэщкіэ ипэкіэ кіуэтащ. Абы хэту джэгупІэ губгъуэм и кум топыр къыщызыІэрыхьа Топурие хэгъэрейхэм я гъуащхьэхъумитхум (!) зэкІэлъхьэужьу къапекіуэкіри, штрафнойм ихьащ, и къару къызэрихьки еуащ. Абы хуэмыхьэзыру къыщІэкІа гъуащхьэтетым топым къригъэгъэзэну зы Іэмали и акъым -0:2. Мы гъэ джэгугъуэм къриубыдэу ар Тэмаз дигъэкlа епліанэ топш.

Я командэр ягъэлъэщын мурадкІэ «Кубань Холдинг»-м и тренерхэм зэхъуэкІыныгъэ зыбжанэ псынщІзу ирагъэкІуэкІаш. ИкІи къаруущІэхэм ехъулІэныгъэ къыхуахьыным гъунэгъу дыдэ хуэхъуат. Джэгум къыхыхьагъащІэ Лаврищевыр ди штрафнойм щихьэм абы къыпэува ди гъуащхьэхъумитІым хабзэр къызэпаудын хуей хъуащ ар къагъэувыІэн папщІэ пенальти.

пІэзэрыт хъуащ. ЗэпэщІэтыныгъэм и жыджэрагъыр Ар игъэзэщ Іэну дзыхь къраужьыхатэкъым, атІэ зэныгъэзащ ди хьэрхуэрэгъухэм я капитану а махуэм къытпэщІэта Къардэн Заурбэч. Ар-Командэхэр щызэдэджэгуа щхьэкіэ адыгэ щіалэр зэуа иужьрей зэlущІитІым «Спартопыр здэлъэтэну лъэнытак-Налшыкым» 3:0-рэ 2-0-у къуэр къэзыщІа Сиукаевым къыщихьати, ар къищтащ.

налшыкдэсхэм я командэр Топитікіэ къыкіэрыху икіи зыхуэмыфІ хэгъэрейхэм а пенальтир дэзымыгъэкІыщытыкІэм зэрызрагъэхъуэфа «Кубань Холдинг»-м и жын Іэмалхэр къалъыхъуэ джэгукІэр хуэмурэ ужьыхащ. «Спартак-Налшыкым» зэпытт, арщхьэкІэ абыхэм я ебгъэрыкІуэныгъэхэм хуэфэгъуэм къекіуэліэну къызэращэн кізух ирагъэгъуэтыну гъэпэщ ебгъэрыкІуэныгъэ закъуэт акъуэхэр ди гъуащхьэхъумэхэм къызэпаудырт е пІэм деж ди гъуащхьэхъумэди хьэрхуэрэгъухэм я щыуа-ЗэпэщІэтыныгъэм и япэ гъэкІэ ужьыхырт.

Ди щІалэхэр гъэсэныр Бихъыщхьэр и кІэм нэблэгъауэ джий Хьэсэнбий и пщэ зэрыдалъхьэрэ «Спартак-Налфутбол командэ нэхъыщхьэр шыкым» «Кубань Холдинг»-м гупышхуэу ипэкіэ кіуэтащ. дригъэкіуэкіа зэіущіипліым ящыщу щыр КъэбэрдейирагъэкІуэкІа текъузэныгъэм Балъкъэрым и футбол коехъулІэныгъэ къахуихьащ - ди мандэ нэхъыщхьэм и текІvэщіалэхэм я ебгъэрыкіуэны- ныгъэкіэ, зыр гупхэр зэрытегъэм хэту топыр къызы!эры- мыгъэк!уауэ иухауэ щытащ.

АдэкІэ шыгъуазэ фыхуэтхьа Масленниковыр штраф-УРЫСЕЙ Федерацэм фут- нойм щихьэм ар Ашуевым щІынщ иужьу зэхэта адрей болымкіэ и етіуанэ лигэм и хуигъэжащ. Къыпэщыт гъуа- зэіущіэхэм къарикіуа бжы-«Легион» (Мэхъэчкъыпежэкіри, гъэхэм: Мурад топым лъэщу еуащ къалэ) - «Чайка» (ПесчаноикІи гъуащхьэтетым пэжыжьэ копскэ) - 0:2, «Биолог-Новокубанск» (Прогресс) - «Ропліанэпэм дыхьэ топым Габ-(Волгоград) «Алания-2» (Владикавказ) -Загъэпсэхуну имыкІ щІы-«Форте» (Таганрог) - 1:6, «Динамо» (Ставрополь) - «МэшыкІэ щытыкІэр ягъэзэкІуэжын къуэ КМВ» (Псыхуабэ) - 1:0, мурадкіэ хэгъэрейхэр ипэкіэ «Дружба» (Мейкъуапэ) «ЕсэнтІыгу» (ЕсэнтІыгу) - 4:0, къызэщІэплъар «Спартак-Налшыкым» икІэ-«Черноморец» (Новороссийск) - СКА (Дон Іус Ростов) игъэужьыхауэ, джэгум и екіуэкіыкіэри и нэ-4:0.

КъыкІэлъыкІуэ джэгугъуэр Іэм щІигъэувэжауэ япэ Іы-«Спартак-Налшыкым» и унэ Зэгущгэм и етгуанэ Гыхьэм щригъэкІуэкІынущ. ЩэкІуэзэрыщІидзэжу «Кубань Хол- гъуэм и 9-м ди щІалэхэм динг»-р и хьэрхуэрэгъухэм я кърагъэблэгъэнущ Владигъуэм лъэщу ебгъэрыкІуащ. кавказ и «Алание-2»-р. Ди гъуащхьэхъумэхэм яІэщІэ-

кІыу Сиукаевым хуэзанщІэ				ЖЫЛАСЭ Замир		
Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ лигэм и Япэ гупым зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыр						
Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ФІ.	T.	Ο.
1. «Черноморец» 2. «Чайка» 3. «Ротор» 4. «Кубань Холдинг» 5. «Биолог-Новокубанск» 6. «Форте» 7. «Спартак-Налшык» 8. СКА 9. «Дружба» 10.«Динамо» Ст. 11. «Мэшыкъуэ-КМВ» 12.«Легион» 13.«Алания-2 14.«ЕсэнтІыгу»	16 16 16 15 16 16 16 16 16 16 16 16	12 9 9 7 6 7 5 5 3 3 2 2 1	3 3 4 1 5 7 4 5 3 7 4 4 4 2 2	1 1 3 6 3 3 5 6 7 6 9 10 10 13	38-11 25-3 34-16 24-21 22-15 25-16 30-22 14-19 19-21 17-24 16-27 14-30 14-36 5-36	39 39 31 28 26 25 25 20 18 16 13 10 10 5

Фэеплъыр хъумэным гулъытэ хуаща

Къэбэрдей-Балъкъэрым къулыкъу щы- кlуэхэм мемориалхэмрэ хэкlуэдахэр щывэм щіэмыт и хъумакіуэ іэнатіэм Бахъсэн районым щиІэ къудамэм и лэжьакІуэхэм гъуэу зыхуей хуагъэзащ Хэку зауэшхуэм и илъэсхэм хэк уэдахэм я фэеплъыр.

ХАБЗЭХЪУМЭХЭМ мемориалым и хъуреягъыр зэщІагъэкъэбзащ, удз хэсапІэхэр зыхуей хуагъэзащ. Урысей гвардием и лэжьа-

зыщіэ гвардейцхэри хэтащ «Фэеплъыр до- щіальхьа щіыпізэмрэ апууэдэ іуэхухэр зэхъумэ» акцэм. Урысей гвардием Ведомст- теублауэ щрагъэкlуэкl, лlыхъужьхэм зэрахьа хахуагъэр зэращымыгъупщэр къагъэлъа-

Мы Іуэхум, Хэкум и хъумакіуэ хэкіуэдахэм я фэеплъыр хъумэным дызэкъуигъэувэм и закъуэкъым, атІэ цІыхубэр нэхъри зэрегъзубыд, ар нэхъри лъэщ ещІ, - жиІащ акцэм хэт, полицэм и капитан Газиров Азэмэт.

БАХЪСЭН Ланэ.

Редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ ШИРДИЙ Маринэ

Джилы-Су

Редколлегием хэтхэр:

Жыласэ Заурбэч дактор нэхъыщхьэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, Нэщіэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, Щхьэщэмыщі Изэ.

ТЕЛЕФОНХЭР:

Серебряный

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр

хъумэнымкіэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіынальэ іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

> Индексыр П 5894 Тиражыр 1.747 Заказыр №2242

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

шыткъым

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщіэныгъэхэмкіэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэкі Соня, корректорхэу Инэро**къуэ Азэмэт** (2, 3-нэ нап.), **Нэужьо**къуэ Заирэ *(1, 4-нэ нап.)*.

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Ан-

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ. Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.